

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Har kännetecknen på psykiskt våld normaliserats i unga vuxnas parrelationer? Har gränsen suddats ut?

En kvantitativ studie om ungas attityder och upplevelser i parrelationer

SQ4562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp

Scientific Work in Social Work, 15 higher education credits

Kandidatnivå

Termin: VT24

Författare: Clara Peterson & Kristine Hermansen

Handledare: Russell Turner

Ordantal: 16 807

Förord

Vi vill tacka alla personer som har deltagit och tagit tid till att delta i vår studie. Det har möjliggjort att vi har kunnat genomföra denna viktiga och intressanta studie. Samt att vi fått ett så pass stort urval under denna tidsram. Vi vill även tacka vår handledare Russell Turner som har trott på oss och vår uppsatsidé. Tack för vägledningen, kommentarerna och motivationen under uppsatsskrivandet.

Vi vill även tacka varandra för att vi fortfarande är vänner och att vi vågade satsa på vår forskningsidé och forskningsintresse. Samt att vi har varit kritiska till varandra för att stärka studiens objektivitet och resonemang. Vilket har mynnat ut i en studie vi med stolthet vill visa upp och som belyser vikten av psykiskt våld i ungas parrelationer. Något som vi vidare tror kan användas i det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer.

Abstract

Syftet med denna studie var att undersöka unga personers upplevelser och attityder om psykiskt våld i ungas parrelationer. Studien avgränsades till att undersöka ungdomar mellan 18–24 år. Studien utgår från en kvantitativ metod där en enkät skickades ut till den aktuella åldersgruppen via ett målstyrt- och snöbollsurval. Den insamlade data analyserades med hjälp av teoretiska utgångspunkter, vilka var sociala- och personliga normer, normaliseringsprocessen och makt. Det var totalt 168 personer som gav samtycke att delta i studien. Resultatet visade på att kring 10–15% av ungdomarna i studien har upplevt någon typ av kännetecken på psykiskt våld ”ofta” eller ”alltid”, men mellan 20–40% om man även lägger till svarsalternativet att man upplevt psykiskt våld ”någon gång”. Däremot visar vårt resultat i allmänhet på att majoriteten av respondenterna inte har en tolerans för kontrollerande beteenden och kännetecken på psykiskt våld. Det var ungefär 10% av respondenterna som var accepterande till kontrollerande attityder och beteenden. I resultatet framkom även i viss grad en skillnad mellan hur män och kvinnor svarat i vissa av enkätens frågor, som vidare visade på att det fanns en statistisk signifikant skillnad i denna studie. Resultatet visar på att vissa attityder har blivit något mer normaliserade. Detta är något som vidare kan bli problematiskt om gränserna suddas ut mellan vad som anses vara kontroll och vidmakthållning, jämförande med omtanke och kärlek.

Nyckelord: psykiskt våld, parrelationer, unga, attityder, upplevelser

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Bakgrund.....	6
1.2 Problemformulering	8
1.3 Syfte & frågeställningar	9
1.4 Definitioner	10
1.4.1 Psykiskt våld	10
1.4.2 Digitalt våld	11
1.4.3 Unga & unga vuxna	11
1.4.4 Parrelationer	11
1.5 Studiens relevans för det sociala arbetet	12
2. Tidigare forskning	14
2.1 Förekomsten av olika typer av psykiskt- och digitalt våld	14
2.2 Accepterade normer och attityder.....	16
2.3 Digitala och sociala mediers påverkan på ungas parrelationer	19
2.4 Behovet av kunskap för det förebyggande arbetet	21
3. Teoretiska utgångspunkter	23
3.1 Sociala och personliga normer	23
3.2 Normaliseringsprocessen.....	24
3.3 Makt.....	26
4. Metod och metodologiska överväganden	28
4.1 Förförståelse.....	28
4.2 Metodval	28
4.3 Urval.....	29
4.4 Insamling av empiri.....	30
4.5 Bearbetning av empirin och analysmetod.....	33
4.6 Etiska överväganden.....	34

4.8 Arbetsfördelning	37
5. Resultat och analys	39
5.1 Studiens deltaganden	39
5.2 Attityder om beteenden i ungas parrelationer.....	39
5.3 Upplevelser av kännetecken på psykiskt våld	42
5.4 Könsskillnader i attityder och upplevelser	44
6. Diskussion	46
6.1 Upplevelser av psykiskt våld.....	46
6.2 Godtagbara kännetecken på psykiskt våld.....	48
6.3 Samband mellan sociala medier och psykiskt våld	50
6.4 Uppfattning om psykiskt våld beroende på kön.....	53
6.5 Avslutande ord.....	54
6.6 Vidare forskningsidéer	55
7. Referenser	56
Bilaga 1. Informationsbrev till respondenter	62
Bilaga 2. Enkätfrågor.....	65
Bilaga 3. Tabell (t-test)	70

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Våld i nära relationer är ett allvarligt och omfattande samhällsproblem i Sverige som sker i alla delar av befolkningen, inom alla samhällsklasser, åldrar och i alla typer av nära relationer (Riksdagen, 2022:2). I Sverige finns det ett relativt omfattande forskningsfält om våld i nära relationer. Däremot saknas fördjupad kunskap om hur vanligt våld i ungas egna romantiska relationer är (Korkmaz, 2021:1). Våld i nära relationer kännetecknas av att den som utsätts har en nära relation till och vanligtvis starka känslomässiga band till förövaren. Våld i nära relationer kan anta många former, såväl som fysiskt, psykiskt och sexuellt, liksom materiellt och ekonomiskt. Våldet blir ofta allvarligare ju längre relationen pågår (NCK, 2023). Med tiden tar en cirkel av hot, våld, rädsla, värme och förlåtelse vid (Brottsofferjouren, 2024).

Det är framför allt mäns våld i nära relationer som har fått uppmärksamhet i samhället och i forskningen. Mäns våld mot kvinnor, som en del av våld i nära relationer, betraktades länge som ett marginellt problem och en individuell angelägenhet. De senaste 30 åren har en utveckling skett både nationellt som internationellt. Våldet lyfts alltmer frekvent fram i medierna och inom politiken som ett strukturellt problem som berör alla. År 1993 antogs FN:s deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor. Deklarationen slår fast att våldet orsakas av det historiskt sett ojämlika förhållandet mellan kvinnor och män (NCK, 2023). Våldet bland unga kan däremot förstås som mer ömsesidigt i ungas parrelationer, oavsett könsidentitet (Feiring, Deblinger, Hoch-Espada & Haworth, 2002:377). Därför undersöker vår studie ungas upplevelser både hos män och kvinnor.

Personer som utsätts för våld upplever att det psykiska våldet såsom de psykiska övergreppen, som kränkningar, försök till isolering och psykologisk nedbrytning är svårast att hantera känslomässigt (NCK, 2023). Psykiskt våld var den vanligaste typen av våld som både kvinnor och män utsattes för under 2022, 12,9 procent av kvinnorna jämfört med 10,7 procent av männen (BRÅ, 2022:9). Trots detta är det psykiska våldet ett relativt outforskat område. Psykiska kränkningar kan vara de minst synliga och samtidigt de mest skadliga formerna av kränkningar. Psykiska kränkningar kan också ske genom fysiska handlingar, som varken behöver vara

smärtsamma eller leda till fysisk skada men som ändå kränker en persons värdighet och skadar självkänslan. På senare tid har kränkningar via sociala medier blivit allt vanligare. Det vill säga kränkningar där det inte finns någon fysisk kontakt mellan förövare och offer (Skau, 2018:104).

En avhandling av Korkmaz (2021:85) belyser alla typer av våld i ungas parrelationer. Studien visade att mer än hälften av unga i åldern 15–19 år har varit utsatta för våld i den egna kärleksrelationen. Många av dessa ungdomar rapporterar att de blivit utsatta för någon form av psykiskt våld online. Det är till exempel inte ovanligt att kontroll som är utövad “digitalt” även påverkar ungdomars möjlighet att skydda eller gömma sig (Brottsoffermyndigheten, 2021). Korkmaz (2021:30–36) beskriver att ungdomars partnervåld kan definieras som ett socialt problem som har fallit mellan stolarna, troligen på grund av en snäv uppfattning om vem som kan vara ett potentiellt offer för sådant våld. Vidare är det tänkbart att partnervåld i unga parrelationer har dolts som ett socialt problem i Sverige på grund av antaganden att unga inte har seriösa relationer. De senaste åren har dock partnervåld i ungas parrelationer i Sverige fått en del samhällelig uppmärksamhet. Det har bland annat tagits upp av ickestatliga organisationer som erbjuder stöd till utsatta ungdomar (ibid.).

Det psykiska våldet är svårdefinierat och det finns svårigheter i att försöka nå en förståelse kring dess innebörd. Flera europeiska länder har ännu inte kommit fram till en enhetlig definition av psykiskt våld, kontrollerande beteende, emotionella eller ekonomiska övergrepp. Det har visat sig att de straffbestämmelser som finns i dagslaget inte tillämpas på psykiska företeelser i den utsträckning som deras lydelse tillåter. Innebörden av begreppet “psykiskt våld” återfinns inte direkt från juridiken utan närmast från psykologin och den mer socialt orienterade forskningen. Därmed anser man att en ny brottstyp ska införas för att komplettera lagstiftningen där det psykiska våldet kan konkretiseras (Regeringen, 2022). Lagförslaget är kallad “Straffansvar för psykiskt våld” (Ds, 2022:18) som definierar det psykiska våldet som upprepade kränkningar och otillbörlig kontroll. Upprepade kränkningar innebär att utsätta en person för gärningar som är nedvärderande, förolämpande eller på annat sätt kränkande. Otillbörlig kontroll handlar om att begränsa en persons

handlingsfrihet. För båda sätten krävs det att gärningarna utförts för att allvarligt skada personens självkänsla (NCK, 2023).

Trots att det psykiska våldet anses vara den form av misshandel som är svårast att bearbeta och återhämta sig från, finns det en bristande lagstiftning som varken tyder på att det psykiska våldet är straffbar eller olaglig. Det finns även bristande forskning som bidrar till okunskap kring fenomenet i samhället då det inte uppmärksammas tillräckligt. Tjej- och kvinnojourer uppger att det psykiska våldet ger skada på djupet, då det skadar psyket, självkänslan, självförtroendet och självbilden. Denna form av våld är ofta subtil och smygande och fungerar som en hjärntvätt som tar betydligt längre tid att återhämta sig ifrån än fysiska skador. Det psykiska våldet är även början till det som sedan även kan utvecklas till det fysiska och sexuella våldet (RoKS, 2024). Varför finns det inte då preventiva insatser som tar tag i det psykiska våldet i ett tidigt skede? Att därmed rikta fokus mot ungas upplevelser och attityder om psykiskt våld, kan man förstå dess omfattning och förekomst bland målgruppen.

1.2 Problemformulering

Våld i ungas parrelationer är ett relativt outforskat område, men det finns undersökningar som indikerar en högre grad av utsatthet bland yngre åldersgrupper (Socialstyrelsen, 2023:42). Eftersom unga i en parrelation inte alltid anses vara närstående på det sätt som krävs för straffansvar enligt 4 kap. 4 a § Brottsbalken är skyddet mot upprepat våld i denna mycket skyddsvärda grupp svagt (Regeringen, 2022:14).

Det psykiska våldet anses vara början i ett led av en våldsprocess. Det psykiska våldet anses även vara det som är svårast att återhämta sig ifrån. Trots detta finns det lite kunskap och forskning om psykiskt våld i ungas parrelationer. Ungas mer begränsade erfarenheter av tidigare relationer kan också påverka hur de identifierar vad som är ett våldsamt beteende och vad som är ”normalt” i en relation (Brå, 2021:8). Med en otydlig definition av begreppet psykiskt våld och bristande kunskap i samhället generellt, gör det att dessa arenor får stort utrymme att påverka normaliteten i parrelationer och kontrollerande beteenden. Var går gränsen till

kontrollerande beteende och psykiskt våld? Har denna gräns blivit utsuddad och mer otydlig? Vilka normaliseringsprocesser sker i ungas miljöer som vuxna inte ser? Därför anser vi det viktigt att undersöka attityder men också indikationerna av det psykiska våldet bland unga. Det är av vikt att undersöka det psykiska våldets karaktär och uttryck i parrelationerna. Något som vidare är intressant att undersöka bland unga är om attityder och upplevelser skiljer sig mellan könen. Feiring mfl. (2002:377) visar att könsspecifika attityder för aggression kan vara olika för kvinnor och män beroende på olika sammanhang.

Tidigare forskning visar att det är vanligt förekommande att olika former av psykiskt våld och kontrollerande beteende sker på sociala medier bland unga, då det digitala är lättillgängligt och används frekvent (Brå, 2021:30). Kompisnätverk är även särskilt viktigt för ungdomar, då vänner kan påverka vad som anses vara ett acceptabelt beteende i relationer. Detta är något som kan utgöra arenor för psykiskt våld som ett hjälpmedel för övervakning och kontroll av den som utsätts (ibid.).

Psykiska våldet kan vara handlingar som inte definieras som brott, men som kan ingå i ett mönster av utsatthet för våld. Exempelvis kan det innebära verbala sexistiska kränkningar, isolering från familj, vänner och omgivning, ekonomiskt utnyttjande, emotionell utpressning eller kontroll och begränsning (NCK, 2023; Socialstyrelsen, 2024). Dessa olika handlingar som inte är straffbara men som ingår i ett mönster av utsatthet är det vi vill undersöka i ungas parrelationer. Hur ser ungas utsatthet ut i deras parrelationer? Det är därför viktigt att lyfta fram denna problematik i samhället för att sprida kunskap. Sveriges kommuner och landsting arbetar för att det våldsförebyggande arbetet ska få större fokus och ökade resurser (SKL, 2016). Att förebygga våld i ungas parrelationer kan ses som en del av ett bredare fält av våldsprevention. Brå (2021:9–12) menar att få studier har belyst ungas partnervåld i parrelationer i Sverige. Detta anser vi utgör en kunskapslucka i samhället som vi på något sätt vill försöka arbeta mot utifrån denna studies undersökning om ungas upplevelser och attityder.

1.3 Syfte & frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka unga personers upplevelser och attityder om psykiskt våld i ungas parrelationer. Studien har avgränsats till att undersöka ungdomar mellan 18–24 år. Med upplevelser syftar vi på ungas personliga

erfarenheter, observationer och intryck från olika livshändelser och sociala relationer (Fox, 2008:43). Med attityder syftar vi på inre hållningar och känslor gentemot personer, situationer eller företeelser (Eagly&Chaiken,1998:269).

Med ovanstående syfte har följande frågeställningar formulerats:

- I vilken mån har unga upplevt kännetecknen på psykiskt våld i parrelationer?
- Vilka kännetecknen på psykiskt våld anses som godtagbara av respondenterna i ungas parrelationer?
- Vad finns det för potentiella samband mellan användningen av sociala medier och psykiskt våld bland unga?
- Hur skiljer sig unga personers uppfattningar om psykiskt våld åt beroende på kön?

1.4 Definitioner

1.4.1 Psykiskt våld

Psykiskt våld kan handla om förnedring, hot, avvísning, exploatering och isolering. Dessutom anses anklagande beteende, svartsjuka och aggressiv reaktivitet vara kännetecknen på psykiskt våld. Psykiskt våld kan kategoriseras som uttrycksfull aggression där individen får höra av sin partner att man är en förlorare och misslyckad. Även kan tvångskontroll vara förekommande, såsom att bli övervakad och kontrollerad av en partner (Carney&Barner, 2012:289). Psykiskt våld anses som en mekanism eller taktik som används för att uppnå makt och kontroll över sin partner (Abowitz, Knox & Zusman, 2010:119). Psykiskt våld kan handla om grovt våld och sexuella övergrepp men också handlingar som inte definieras som ett brott, men som kan ingå i ett mönster av utsatthet såsom verbala sexistiska kränkningar, isolering från familj, vänner och omgivning, ekonomiskt utnyttjande, emotionell utpressning och kontroll (Socialstyrelsen, 2024:22). Växlingen mellan våld och värme leder ofta till att den utsattas känslomässiga band till förövaren stärks, medan självförtroendet och självkänslan påverkas negativt. Något som gör det svårare att ta sig ur relationen (NCK, 2023).

1.4.2 Digitalt våld

Den digitala tekniken erbjuder nya verktyg för våldsutövning. ”Hela våra liv” finns i mobiltelefonen vilket innebär att även våldet finns där (Nilsson&Lövkrona, 2020:185). Många av de digitala plattformar som vi använder oss av dagligen lämpar sig synnerligen väl för att förfölja, kontrollera, hota och kränka – för att utöva vad som har kallats digitalt våld (ibid:76).

Det digitala våldet kan vara att övervaka sociala medier, sprida privata/sexuella bilder, ladda ner applikationer på mobilen som gör att hen har koll på vart den utsatta befinner sig samt skicka hotfulla meddelanden (Socialstyrelsen, 2024:23). Digital kontroll kan innebära att en person känner sig tvingad att avbryta det man gör för att svara, att vara rädd för att bli straffad eller skuldbelagd om man inte svarar direkt. Den utsatta kan känna sig stressad och begränsad över att hela tiden behöva ha koll på sin telefon (Socialstyrelsen, 2024:52).

1.4.3 Unga & unga vuxna

Termen *ung vuxen* begriper åldersspannet mellan 18–29 år (Kroger, 2020:221).

Enligt Eriksson (1968) är de mest centrala utvecklingsuppgifterna under de unga vuxen åren att skaffa sig en meningsfull sysselsättning, landa i normer och värderingar som man kan stå för. Samt utveckla nära relationer till någon eller några personer (Kroger, 2020:221–222). I denna studie kommer vi att utgå från ungdomar som är mellan 18–24 år. Denna avgränsning gjordes då vi ville komma åt personer som eventuellt hunnit haft ett eller flera förhållanden och därmed förhoppningsvis besitter viss erfarenhet av att ingå i en parrelation.

1.4.4 Parrelationer

Enligt en studie av Brottsförebyggande rådet (2021:23) definieras en parrelation genom ett ungdomsperspektiv som långa och fasta relationer. Samt mer tillfälliga relationer, romantiska eller sexuella förtecken. Partnerskap är också en viktig del i identitetsområden under de unga vuxen åren (Kroger, 2020:231).

Partner kan exempelvis innebära en person man är tillsammans, en person man träffar, har en sexuell relation med eller har varit tillsammans med tidigare.

Definitionen har utgått från “Svartsjuka är inte romantiskt” som är ett samarbetsprojekt med jämställdhetsmyndigheten, polisen, ungarelationer.se och

länsstyrelserna (2023). Det är nytt projekt som passar och relateras väl till dagens svenska moderna samhälle för hur en parrelation kan se ut. dejtingrelationer kan även förknippas med *partner*. dejtingrelationer definieras som sexuella eller icke sexuella, tillfälliga eller allvarliga, kortsiktiga eller långvariga (ibid.).

1.5 Studiens relevans för det sociala arbetet

I 5 kap.11a § Socialtjänstlagen (2001:453) regleras socialtjänstens ansvar för att verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende (Socialstyrelsen, 2024:12). Det sociala arbetet ska arbeta i förebyggande syfte i ett tidigt skede för att verka för människors välbefinnande. Därför anser vi det är centralt i det förebyggande arbetet för våld i nära relationer att tidiga insatser tillämpas i skolan och i ungas miljöer, för att förhindra kontrollerande och skadande beteenden. Sears and Byers (2010:20) belyser även vikten av att utrusta ungdomar i mellanstadiet med kunskap om psykiska våldet i ett förebyggande syfte för att minska det psykiska dejtingvåldet och minska risken för fysiskt-och sexuellt våld (ibid.).

Socialarbetare kan vidare bidra med att bryta mönster av våld och minska risken att det upprepas och utövas i nuvarande och framtida relationer. Detta genom en stödjande roll i att uppmärksamma samt bistå offer och förövare av psykiskt våld genom att erbjuda samtal och rådgivning via exempelvis en skolkurator på skola eller ungdomsmottagningar. Något som kan bidra till förändring av beteendemönster såsom hantering av aggressivitet, kontrollbehov och känslomässigt stöd. Vidare kan socialarbetare arbeta för att erkänna och adressera psykiskt våld inom ramen för socialt arbete genom forsknings- och kunskapsspridning, både online och offline för att kunna nå ut till ungdomar på bästa möjliga sätt. Detta i förebyggande syfte för att minska våldet i samhället och minska kontrollerande attityder i ungas parrelationer.

Psykiskt våld är ett socialt problem som både påverkar individens hälsa och välbefinnande samt samhället som helhet. Därför är det viktigt att uppmärksamma fenomenet psykiskt våld bland unga på både individ- och samhällsnivå. På samhällsnivå kan vi förstå att våldet leder till problematiska konsekvenser. Mäns våld mot kvinnor i nära relationer bidrar till att vidmakthålla mäns överordning och

kvinnors underordning, och innebär mycket stora kostnader för samhället i form av vård, sjukskrivningar, insatser från socialtjänsten och rättsväsendet (SKR, 2021).

Våldet kan beskrivas som ett jämställdhetsproblem som innebär att mänskliga

rättigheter förhindras för kvinnor och flickor. År 2002 klassade FN:s

världshälsoorganisation (WHO) mäns våld mot kvinnor som en folkhälsofråga,

eftersom våldet kan ge upphov till allvarliga psykiska och fysiska konsekvenser för den som utsätts (Socialstyrelsen, 2024:20).

2. Tidigare forskning

För att få fram tidigare forskning användes Social Proquest Sciences. Sökorden var huvudsakligen "Psychological violence" "youth" "relationships". Vi sökte även forskning på Samhällsvetenskapliga universitetsbiblioteket i Göteborg. Utifrån vår sökning förstod vi att många olika begrepp används på samma fenomen bland annat IPV (intimate partner violence), IPVA (intimate partner violence and abuse), TAR (technology-facilitated abuse in relationship), DV (dating violence) och psykologisk aggression.

2.1 Förekomsten av olika typer av psykiskt- och digitalt våld

Studierna visar att en stor grad av ungdomar har upplevt dejtingvåld i en parrelation, där psykiskt våld var den vanligaste formen. Studierna visade även att en stor andel både tjejer och killar har upplevt psykologiskt aggressivt beteende. Studierna visar även på psykiska våldets olika dynamiker bland unga, där våldet kan förstås som ömsesidigt, där individen både är offer och våldsutövare. Studierna visar även på psykiska våldets olika dynamiker bland unga, där våldet kan förstås som ömsesidigt, där individen både är offer och våldsutövare (Sellgren Karlsson & Westfelt, 2021; Feiring mfl., 2002; Korkmaz, 2021; Wilson&Maloney, 2019).

I den internationella kontexten beskriver studien av Wilson och Maloney (2019:82) som är utförd i USA att datingvåld är en epidemi som växer sig allt större bland unga. En studie utförd i Kanada av Sears och Byers (2010:10) visade resultatet att majoriteten av flickor och pojkar hade upplevt minst en form av dejtingvåld, *oftast psykologisk aggression*, vilket var den vanligaste formen. Det vill säga mer än 60 % av både tjejer och pojkar rapporterade att de upplevde förolämpningar, hot, kontrollerande beteenden eller en kombination av dessa från en dejtingpartner. Feiring, Deblinger, Hoch-Espada och Haworth (2002:374–377) genomförde en studie i USA på tre gymnasieskolor som visade att över hälften av urvalet rapporterade att de varit offer för minst en form av psykiskt våld i ett romantiskt förhållande, någon gång eller ofta.

Vidare visar ett av resultaten i studien av Sears och Byers (2010:526) att det vanligaste mönstret för flickor och pojkar i Kanada var upplevelser av alla de tre formerna av aggression i en kombination, alltså psykologisk, sexuell och fysisk. En betydande minoritet av flickorna rapporterade erfarenheter av enbart psykologisk aggression och erfarenheter av kombinationen psykologisk- och sexuell aggression. Medan en betydande minoritet av pojkar rapporterade erfarenheter av enbart psykologisk aggression och erfarenheter av kombinationen psykologisk och fysisk aggression.

I en rapport av Brå (Sellgren Karlsson & Westfelt, 2021:8–12) studeras den skandinaviska kontexten genom forskningsstudier i Sverige, Norge, Danmark och Finland. Studien framför att våldet kan skiljas åt mellan olika relationer och våldsutövare. Studien visar på att relationsvåld bland unga inte kan ses som ett enhetligt fenomen med en gemensam dynamik eller karaktär. Även att det kan finnas olika orsaks- eller riskfaktorer för alla typer av våldsutövare och utsatta. Därmed kan det skilja sig åt mellan olika våldsamma relationer och våldsutövare. Om våldet är ensidigt eller ömsesidigt inom relationen, om våldsutövningen enbart riktas mot partner eller även mot andra personer. Vidare om våldet kan kopplas till kontrollerande beteende, våldets allvarlighetsgrad, om våldet är sporadiskt eller vanligt förekommande. Samt om det kan kopplas till psykiatriska diagnoser eller personlighetsstörningar. Detta visar på att våldet även kan vara från båda parterna i ett förhållande där det psykiska våldet kommer från båda sidor, där individen både är offer och våldsutövare.

I den svenska kontexten visar studien av Korkmaz (2021:84–85) som genomfördes mellan 2017–2018 bland ungdomar i åldern 15–19 år, att den vanligaste typen av utsatthet bland såväl killar som tjejer var psykiskt våld och kontrollerande beteende via digitala medier, därefter psykiskt våld ansikte mot ansikte (ibid). Enligt en kortanalys av BRÅ anges det att var femte ungdom i Sverige åldern 16–24 år har någon gång utsatts för brott i en nära relation och att det vanligaste var att man blivit utsatt för psykiskt våld, i form av kränkningar, försök att inskränka friheten, hot eller trakasserier (21% av tjejerna och knappt 12 % av killarna). Återkommande utsatthet var vanligast för tjejer. Det visade att det var två av tre utsatta tjejer och knappt tre

av fem utsatta killar som uppgav att de blivit återkommande utsatta för psykiskt våld (Sellgren m.fl. 2021:35–44).

Vidare i den svenska kontexten visar den svenska studien av Blom (2015:9–10) att våldsförekomsten var hög bland unga 15–23 år och man kunde se tydliga könsskillnader. Fler unga kvinnor än män uppgav att de hade blivit utsatta för något emotionellt våld sista året, 33% jämfört med 18%. Fler unga kvinnor hade blivit utsatta för sexuellt våld sista året, 14% respektive 4%. Medan de unga männen däremot uppgav att de i större utsträckning blivit utsatta för fysiskt våld än de unga kvinnorna, 27% respektive 18%. Bland de unga männen förekom fysiskt våld ofta som ensam våldsexponering, medan fysiskt våld förekom i hög grad samtidigt med emotionellt och sexuellt våld hos de unga kvinnorna. Resultatet visade även på starka samband mellan att någon gång varit multipelt utsatt för våld och mental ohälsa hos både de kvinnliga och manliga respondenterna. Studien kom alltså fram till att det fanns en hög förekomst av utsatthet för emotionellt, fysiskt och sexuellt våld bland unga personer (ibid.).

2.2 Accepterade normer och attityder

Flera av studierna lyfte fram att normer i parrelationer var grundläggande för acceptansen för våld och aggression i en relation. Även att våldet i unga parrelationer har normaliserats alltmer och förekommer mer frekvent. Tidigare studier visade även på en osäkerhet kring vad som borde vara accepterat eller inte, detta visade sig kunna åtskiljas inom olika förhållanden. Därmed har rådande normer och attityder inom ett förhållande stor betydelse för om våld förkommer eller inte i relationen. Därför är det relevanta studier att lyfta fram då det finns tydliga kopplingar av normer och attityder till det psykiska våldets karaktär och utövande (Feiring m.fl. 2002; Savasuk-Luxton, 2023; Zanelatti, 2015; Sears&Byers, 2010, Sellgren m.fl. 2021).

I den internationella kontexten i studien av Feiring mfl. (2002:377–380) framkom det att majoriteten av ungdomarna i USA inte hade en tolerans för aggression eller dysfunktionella sexuella attityder i en relation, utan förespråkade mer hälsosamma relationsattityder. De menade även att med tanke på de relativt låga nivåerna av

acceptans och tolerans av aggression och dysfunktionella sexuella attityder, kan det finnas en skillnad mellan vad ungdomar tror är ett acceptabelt beteende i relationer och vad de faktiskt gör i sin relation. Studien menar snarare att man ska undersöka attityder relaterade till specifika partners än partners i allmänhet. Till exempel kan könsspecifika attityder för aggression vara olika för kvinnor och män beroende på olika sammanhang. Om aggressionen är i samband med självförsvar eller när man förödmjukas av en partner (ibid.) Sears och Byers (2010:19–20) kom däremot fram till i sin studie att förekomsten av olika former av aggression i ungdomars parrelationer snarare var en norm än ett undantag för både tjejer och killar i Kanada. Studiens resultat visade vidare på att ungdomars uppfattning om sociala normer för beteenden i dejtingrelationen har en särskild viktig roll för att lägga grunden för relationens intensitet. Därmed ansågs sociala normer och många andra egenskaper ha ett samband på synen av dejtingvåld (ibid.).

Studien av Zanelatti (2015:16&50) är ett samarbetsprojekt mellan fem olika länder, Norge, Italien, Cypern, Bulgarien och England. Resultatet visade att det var olika standarder för de två olika parterna i ett förhållande, där det var könsuppdelade. Till exempel ”han kan mitt lösenord, men han låter mig inte få sitt”. I nästan alla länder studien genomfördes rapporterades sexuell påtryckning generellt vara riktad mot unga kvinnor. Effekten av att ett sexuellt tryck, exempelvis att dela sexuella bilder var mycket mer problematisk för unga kvinnor. Då de var sårbara för att skada sitt rykte, till exempel kring oskuld och kyskhet, medan unga män inte hade samma påtryck (ibid.). Krivoshchekov, Gulevich och Blagov (2023:346), som har utfört sin studie i Schweiz, beskriver maskulinitet som en nyckelfaktor i manligt våld mot kvinnor, detta resultat är även något som stärks av många andra studier. Studien observerade att traditionell maskulinitet positivt korrelerade med mäns attityder till våld och våldsamt beteende mot kvinnor. Enligt en studie i USA av Keilholtz, Spencer, Vail och Palmer (2023:413) har män och kvinnor liknande upplevelser och frekvenser av psykiskt våld. Studien lyfter att en högre andel män definierade sig som avundsjuka jämfört med kvinnor, därför upplevde kvinnor mer negativa effekter av svartsjuka än män.

Savasuk-Luxton (2023:11–13) kom fram till att det i genomsnitt var relativt låga nivåer av upplevt partnervåld och erfarenheter kring det i studien som utfördes i USA. Man kom även fram till att det var relativt liten exponering av dejtingvåld och acceptansen för det. Studien visade även på att exponering av IPV var positivt associerad med ungdomars acceptans av dejtingvåld. Ungdomar som var exponerade för IPV var vanligtvis mer accepterande till användning av våld i sin egen romantiska relation. Man kunde även se ett samband mellan ungdomarnas föräldrars acceptans för partnervåld också var positivt associerad med ungdomarnas utövande av partnervåld. Det visade även på att om det fanns en acceptans för partnervåld så innebar det att det var mer troligt att det förekom (ibid.).

I den internationella studien av Zanellati (2015:16–28) uppmärksammade att medvetenheten om IPVA är låg bland både ungdomar och yrkesverksamma i Norge, Italien, Cypern, Bulgarien och England. Resultatet visade även att kontroll och övervakning online och offline var accepterat och normaliserat av många ungdomar. Verbala övergrepp var omfattande och tolererades av många ungdomar. Sociala nätverk användes även som ett sätt att förstärka effekten av att begå övergrepp. I alla fem länder hade några av ungdomarna upplevt kontroll och övervakning, och i fyra av länderna rapporterade några få att de själva använt beteenden som online- och offlinekontroll. Studien visade på en normalisering av online- och offlinekontroll då övervakning var uppenbar i många av fallen. Det finns en osäkerhet kring att skilja mellan övergrepp online och offline då gränserna är otydliga för unga.

Beslutsfattande i parrelationerna delades vanligtvis lika i relationerna men det var uppenbart att förstå att vissa ungdomar befann sig i kontrollerande relationer. Något som kan förklaras av att vissa ungdomar accepterar ett kontrollerande beteende och ser det som en normal del av en “omtänksam” relation. Därmed kunde kontroll och övervakning ses som ett tecken på omsorg, kärlek eller skydd. Att dela sitt lösenord med sin partner accepterades som standard av många ungdomar. I de tillfällen då kontrollerande beteenden inte normaliserats fanns det fortfarande en acceptans av ett fåtal ungdomar som var villiga att bli kontrollerade för att tillfredsställa sin partner och undvika konfrontation (ibid:50–52). Något som även går att koppla till den tidigare nämnda studien av Sears & Byers (2010:19–20) som kommit fram till att

normer i en parrelation lägger grunden för hur man agerar och beter sig mot varandra i en relation, vad man anser är acceptabelt eller inte (ibid.).

I den svenska kontexten genomfördes en studie som studerat Sverige och Skandinavien av Sellgren m.fl. (Brå,2021:8&16) beskrev också att det finns en osäkerhet bland unga om vad som räknas som våld, var gränsen går mellan de sunda och osunda relationerna. Samt var gränsen går för brottsligt beteende. Utifrån studien tror man att mer konkret information om olika aspekter av problematiken samt en levande diskussion om normer och värderingar kring relationer, sex och samtycke kan vara förebyggande om det sker med ett utpräglat ungdomsperspektiv.

2.3 Digitala och sociala mediers påverkan på ungas parrelationer

Flera av studierna båda i internationell och svensk kontext visade hur digitalt dejtingmissbruk bidrog till ökad kontroll i ungdomars liv. Studierna visar att en stor andel av ungdomar har upplevt digitalt dejtingmissbruk av en partner. Enligt studierna möjliggör tekniken i hög grad ökad kontroll, övervakning och förföljning. Sociala medier och ungas digitala liv är även så integrerad i ungdomars liv, och därför får en stor roll i skapande av normalitet och acceptans kopplat till våldsamt beteende på digitala och sociala medier (Hinduja m.fl 2020; Reed m.fl. 2017;Brown mfl.2024).

I den internationella konexten undersökte Hinduja och Patchin (2020:8) ungdomar mellan 12–17 år i USA. Resultatet visade att ungefär 28% av eleverna som har varit i ett förhållande föregående år hade blivit offer för digitalt dejtingmissbruk. Resultatet visade dessutom på att 36% blivit offer för minst en form av misshandel som skett i verkligheten, alltså offline. Ungefär har en tredjedel av pojkarna (32%) och en fjärdedel av flickorna (23%) utsatts för missbruk av digital dejting utifrån de mellan- och gymnasieelever som deltog i studien. Män var signifikant mer benägna att ha upplevt digitalt dejtingmissbruk. Resultatet tydde även på ett signifikant samband mellan digitala och traditionella former av dejtingmissbruk. Den stora majoriteten av elever som blivit utsatta för övergrepp online hade också blivit misshandlade offline.

Vidare i den internationella kontexten visar en annan studie från USA av Reed, Tolman och Ward (2017:84) att 54% av ungdomarna upplevt digital övervakning/kontrollerande beteenden av en partner. Dessutom har 46% av ungdomar upplevt beteenden med "direkt digital aggression", till exempel som att bli hotfull på meddelande. Det nuvarande teknikläget i vårt samhälle indikerar en enorm potential att forma hur ungdomar interagerar med varandra, särskilt i dejtingförhållanden. Genom olika sociala medier tillåter det ungdomar på flera vägar att förbli i konstant kontakt med varandra. Dessa sociala nätverksmodaliteter kan potentiellt ge relationspartners möjlighet att förfölja, kontrollera och övervaka sin partner genom sociala medier. Förutom att familjen har en stor påverkan på individens uppväxt har även sociala medier en betydande roll i att forma attityder och beteende i ungdomars parrelationer. Medier kan då även få en bidragande roll för unga parrelationers standarder, till exempel att tro att ett våldsamt beteende är en standard i romantiska relationer och då leda till att man potentiellt kan acceptera våld som deras partners kärleksspråk (ibid).

En studie i den internationella kontexten utförd i Australien av Brown och Hegarty (2024:6-8) visade det att teknikunderlättade beteenden som involverar social interaktion, såsom hot, offentliga och privata förolämpningar, icke-samtyckande sändning/delning av nakenfoton och sexuella rykten, var bland ungdomars värsta dejtingupplevelser. Studien lyfter även att teknik underlättar övervakningen av en partner. Digital spårning av partner var det slutgiltiga beteendet som rankades bland de tio mest nöd- och rädsla framkallande beteenden, till exempel "stalkning" och "GPS-spårning". Hot om att skada en partner, en partners familj, vänner eller sig själv anses vara rankade som ett av de mest nöd- och rädsla framkallande beteenden. (ibid.) Studien argumenterar för vikten av att mäta effekterna av TAR på grund av att vissa TAR-beteenden är mycket kontextuella, och andra, till exempel live digital övervakning av en partners vistelseort, normaliseras ofta bland yngre människor. Ungdomarna beskrev effekten av skadliga teknikbeteenden med nöd och rädsla (ibid:8-10).

Vidare studerar Hinduja och Patchin (2020:9) den amerikanska kontexten som visade det att studenter som rapporterade depressiva symptom hade ungefär fyra

gångar så stor risk att uppleva missbruk av digital dejting. Resultatet visade på att missbruk av digital dejting är ett mönster utifrån den teknik som finns i dagens samhälle. Tekniken gör det lättare att kunna utföra kontrollerande beteenden inom ett nuvarande eller tidigare förhållande (ibid.). Enligt studien av Zanellati (2015:28) ansåg ungdomar i åldern 14–17 i Norge, Italien, Cypern, Bulgarien och England, att sociala medier och telefoner används för att rapportera och kontrollera offlineaktiviteter. Till exempel aktiviteter som en fest där partner enkelt kan få rapporterade detaljer om partners ageranden från omgivningen (ibid.).

I den svenska kontexten utförde Sellgren m.fl. (2021:30–34) som en studie i bland annat Sverige som uppmärksammade att sociala medier är så pass integrerad i ungas vardag och därför utövas digitalt våld mot unga i större grad än för vuxna. Vidare i den svenska kontexten visar studien av Korkmaz (2021:84–85) att bland ungdomar i åldern 15–19 år är den vanligaste typen av utsatthet bland såväl killar som tjejer psykiskt våld och kontrollerande beteende via digitala medier och därefter psykiskt våld ansikte mot ansikte (Korkmaz, 2021:65).

2.4 Behovet av kunskap för det förebyggande arbetet

Utifrån vår informationssökning till studien såg vi en brist på forskningsstudier som endast tog sig an psykiskt våld. Vidare kunde vi endast finna ett få antal svenska forskningspublikationer om partnervåld i unga partnerrelationer, detta tyder på en stor kunskapslucka. Detta visade sig även spegla de studier som vi använt då ungdomar beskriver en okunskap kring det psykiska våldet och deras utsatthet. Vidare har vi sett ett behov av att bidra med kunskap genom denna studie för att uppmärksamma och ge inblick i det psykiska våldet bland unga.

Sears & Byers (2010:9–15) studie i Kanada lyfter upp i deras resultatet att det tyder på att många ungdomar saknar kompetens för att påverka sin partner eller lösa meningsskiljaktigheter i sina förhållande på ett icke tvångsmässigt sätt. Vidare kom studien fram till att det vanligaste mönstret bland unga var upplevelser av psykologisk aggression. Det tyder däremot på att denna form av dejtingvåld kan förekomma tidigare i ungdomars relationer än fysisk aggression och sexuellt tvång. Genom att då utrusta ungdomar i mellanstadiet med kunskap om det psykiska våldet

kan det verka i ett förebyggande syfte, vilket då även kan minska det psykiska dejtingvåldet och potentiellt minska risken för att det ska utvecklas till fysisk och sexuell aggression (ibid.). Vidare beskriver Savasuk-Luxton (2023:1) att ungefär två tredjedelar av ungdomar i USA har varit inblandade i ett ohälsosamt eller missbrukande förhållande. Det tyder på att det psykiska våldet bland unga parrelationer fortfarande är ett ämne som behöver beprövas och förses med mer kunskap.

I den svenska kontexten undersökte Sellgren m.fl. (Brå, 2021:16&93) våld i ungas parrelationer i Sverige. Samhällsinformationen om våld i nära relationer har ett vuxen-perspektiv som unga inte känner igen sig i. Många av de ungdomar som deltog i studien lyfter att deras ålder eller brist på erfarenhet av förhållanden var en bidragande orsak till att det hade svårt till att definiera sin våldsutsatthet, samt att de hade svårt att ta sig ur det våldsamma förhållandet. Osäkerheten och behovet av kunskap var särskilt framträdande när det gäller gränser för vad som är sexuellt- och psykiskt våld, respektive kontrollerande beteenden. Det finns en okunskap om vad som är lagligt och olagligt gällande psykiskt våld, något som lyftes som ett specifikt problem. Studien kom därmed fram till att unga behöver konkret information om olika handlingar som räknas som våld, då gränsen för det kontrollerande beteendet är diffus. Till exempel var gränsen går för att det är ett brottsligt beteende. Det psykiska våldet anses vara innanför en gråzon och studien lyfter vikten med att det ska finnas fler tydliga och konkreta exempel på vad psykiskt våld innefattar. De unga önskar undervisning om normer, gränser och brott i relationer i skolan (ibid.).

3. Teoretiska utgångspunkter

Sociala normer, normaliseringsprocessen och makt anses vara relevanta teorier och begrepp i sammanhang med psykiskt våld i ungas parrelationer. Dessa teorier var genomgående och återkommande teman i den tidigare forskningen som visade på dess betydande roll i att vidare förstå det psykiska våldet. Genom att utgå från dessa teorier kan vi nå en djupare förståelse i vår analys för varför och hur våldet sker, även för att adressera och förebygga det psykiska våldet bland unga.

3.1 Sociala och personliga normer

Ett sätt att förstå det psykiska våldets utövande är genom sociala och personliga normer. Genom att undersöka och förstå de sociala normer som omger ungdomar kan det ge vidare förståelse till att identifiera beteenden och attityder som anses vara normativa i relationer. Om de sociala normerna exempelvis tillåter ett kontrollerande eller våldsamt beteende kan det leda till ett normaliserande och därmed underlätta för att kunna bete sig på ett visst sätt (Alfredsson, 2016).

Schwartz definierar normer som explicita eller implicita regler som anger vilka beteenden som anses vara acceptabla inom en grupp eller ett samhälle (Alfredsson, 2016: 18). Normer är riktlinjer som beskriver förväntade och lämpliga beteenden under särskilda omständigheter (ibid). Sociala normer är vanliga åsikter eller beteenden som individer i en social grupp försöker bekräfta, medan personliga normer förkroppsligar normernas individuella karaktär och varierar mellan individer (ibid).

Personliga normer antas vara länken mellan internaliserade sociala normer och individuella åsikter om vad som förväntas vara ett lämpligt beteende. För sociala normer kommer hotet om sanktioner, som inkluderar ogillande och social utestängning, samt socialt godkännanden när man agerar enligt normen. När sociala normer väl har internaliserats blir de personliga normer, potentiella sanktioner eller belöningar och uppstår då från en själv. Personliga normer inkluderar känsla som komponent, det återspeglar hur nöjd eller missnöjd man är med beteendet. Negativa självrelaterade känslor av ånger eller skuld i samband med brott mot en norm är

kännetecknande för personliga normer (Alfredsson, 2016: 19). Personliga normer som aktiveras av vissa situationsanpassade signaler identifieras som medvetenhet om negativa konsekvenser om man inte agerar. Sedan kan man känna sig personligen ansvarig för dessa negativa konsekvenser som uppstår. Teorin betonar att normer som gjorts framträdande aktiveras, och genom det kommer de ha ett avgörande inflytande på människors beteende (ibid.).

Bildandet av sociala normer bestäms dels av vad som sägs och görs, dels av vad som lämnas osagt samt handlingar för underlåtenhet. Eftersom man sällan diskuterar psykiskt våld i parrelationer kan normbyggande i relation till ingripande försvåras till följd av den sociala tystnaden (Alfredsson, 2016: 20). Eftersom psykiskt våld i parrelationer mestadels döljs från offentliga observationer, är direkt eller indirekt kommunikation med största sannolikhet de primära källorna till normativa uppfattningar (ibid: 24)

3.2 Normaliseringsprocessen

Ett viktigt perspektiv för att förstå psykiskt våld är normaliseringsprocessen. Att utgå från denna teori bidrar till att förstå hur ett kontrollerande beteende kan normaliseras och accepteras av offret och samhället över tid. Det ger vidare förståelse till att få bättre uppfattning om det psykiska våldet från ett offerperspektiv och hur en relation med psykiskt våld kan utvecklas, samt svårigheterna med att lämna.

Normaliseringsprocessen kan förstås som avvikande handlingar som med tiden kommer att uppfattas som vanliga, som förväntas accepteras och upprätthållas i vardagen (Lundgren, 1991:15).

Lundgren betonar att fredliga förhållanden och våldsamma förhållanden inte är statiska enheter, men ser på det som ett samliv där parterna förhåller sig aktivt till varandra (Lundgren, 1991:5). Till att börja med handlar en relation mellan två aktörer, inte mellan en aktör och ett offer. Lundgrens projekt visar glidande övergångar mellan ett fredligt och ett våldsamt parförhållande, där gränserna suddas ut mellan kärlek och våld. Det innebär att förstå betingelser för att vidmakthålla och underhålla våldet.

En av mekanismerna för att vidmakthålla våldet presenteras som *förskjutning av orsak* (ibid.). När man har levt under lång tid med hot, tvång och hjärntvätt, vilket det handlar om i ett långvarigt förhållande med våld, kan hen gradvis resignera och ge upp. Bland annat kan genom förskjutningen av våldets orsak, från att bli chockad och förklara våldet som en olycka. Gränserna för acceptabelt och oacceptabelt beteende suddas ut, våldet börjar därmed upplevas som normalt. Vidare börjar en att bygga upp skuld känslor till våldet och våldet får en orsak, vilket är en själv som offret skuldbelägger. Individen accepterar och internaliserar lite i taget av våldet och de motiv som personen anger för att utöva våldet (Lundgren, 1991:16). Till exempel tar Lundgren (1991:17) upp begreppet *anpassning*, där hon beskriver hur kvinnan anpassar sig till mannen. Den misshandlade kvinnan anpassar sig gradvis till mannens uppfattning av hur ett positivt parförhållande ska se ut. Kvinnans självupplevelse sammanfaller då lite i taget med mannens uppfattning om vad en kvinna ska vara och hur dåligt hon motsvarar normen, detta sker parallellt med en ökande kontroll över kvinnan. Vidare presenterar Lundgren mekanismen för att vidmakthålla genom *brist på gränser i våldsprocessen* (Lundgren, 1991:17). Utsuddandet av gränser är som synes också ett led i kvinnans anpassning av sin kvinnlighet till mannens betydelse och önskan som påverkar kvinnans upplevelse av sig själv (ibid:18).

Den sista mekanismen som framförs är *växling mellan våld och värme* (Lundgren, 1991). Det känslomässiga beroendet förstärks av att våld växlar med värme. Kvinnans identitet utplånas gradvis av den som kontrollerar växlingen mellan våld och värme. För att förstå verkan av att våld normaliseras, att kvinnans anpassningsstrategi och minskad möjlighet till egen kontroll, har en viktig roll för att förstå dubbelheten som uppkommer. Mellan vad som är straff och tröst, våld och värme, genom isolering och växling mellan ont och gott från partnern så blir det den ende personen som gradvis fysiskt och psykiskt är dominerande i kvinnans liv (ibid:20). Den styrda kontrollerade isoleringen och kontrollen mellan växling mellan våld och värme ger indikationer på kontroll, som handlar om en långsiktig, kontrollerande strategi i våldsprocessen (ibid:11).

Ovan beskrivning av teorin är Lundgrens (1991) framställning av normaliseringsprocessen där hon utgår från perspektivet att mannen utövar våld mot kvinnan för att förklara normaliseringsprocessens mekanismer och processer. Vi vill däremot understryka att i denna studie utgår vi från att det både kan vara kvinnan, mannen eller annat som utsätter sin partner för våld. Lundgrens beskrivning av normaliseringsprocessen används därmed för att få fördjupad förståelse av teorin.

3.3 Makt

Psykiska våldet i ungas parrelationer kan också kopplas till maktaspekten och till teorin om interpersonell makt och kontroll. Denna teori fokuserar på dynamiken av makt och kontroll i relationer. Psykiskt våld kan användas som ett verktyg för att utöva makt och kontroll över en partner och kan vara en följd av ojämlika maktförhållanden i förhållandet (Järvinen, 2017:281–300). Därmed blir denna teoretiska utgångspunkt betydande i uppfattningen av det psykiska våldets karaktär och upprätthållande.

Maktaspekten kan förstås genom att ha makt *att* och att ha makt *över*. Man kan ha makt att göra något eftersom man har makt över någon, men ibland kan man även ha makt över någon utan att alls ha mycket makt "*att*" (Börjesson & Rehn, 2020:32). Makt kan förstås som ett system. Den som styr systemet har makt över dem som inträder systemet. Oberoende av detta bygger all makt i någon mån på att människor är satta i ett system, samt att makttekniker grundas på att det finns ett system där makten får sin form. Oberoende av om människor blir tvingade, manipulerade eller själva underkastar sig makten, är det systemet som styr. Man kan fråga sig vilka tekniker som existerar inom systemet, på vilka sätt man kan "*göra*" makt utifrån dess mikrotekniker för att kunna få eller upprätthålla makt. Det som är intressant är att undersöka är hur makten kan vara en handling. Till exempel våldsamma handlingar, tvingande handlingar och kontrollerande handlingar (Börjesson & Rehn, 2020:11–12).

Makt kan även utformas i en form av våld. Vanligtvis är det fysiskt tvingade handlingarna som är mest förknippade med makt. Det fysiska våldet är mer implicit och kan därför vara mer igenkänningsbar, än andra former av våld. Ofta vill man inte

tala om hur makt är sammankopplat med våld, men våldet är ett av maktens primitivaste och viktigaste element. Det fysiska våldet behöver inte bli verkligt, utan det är *själva hotet om våld* som fungerar som ett maktmedel. Det är ofta frågan om manifestationen av ett hot, en möjlighet till att ett oönskat fysiskt tvång ska utövas (Börjesson & Rehn, 2020:12–13).

Tvång är en annan aspekt som är kopplad till våld. Det finns många olika typer av tvång som på sin höjd bygger hotet om symboliskt våld, till exempel att bli tvingad att göra som någon säger. Tvång kan sätta personer i situationer där det saknas val eller åtminstone har mycket begränsade val. Tvång handlar alltså om att minska antalet alternativ för människor, oberoende av vad de anser om detta. Tvång kan fungera på ett sådant sätt att man gör något utan att man tänker på det, accepterar att man måste göra saker på ett visst sätt. Makttekniker kan därmed skilja sig åt i hur “synliga” eller uppenbara de är. Övervakning och kontroll kan även beskrivas som en form av makt. Kontroll handlar om att ha ett informationsövertag över människor, att veta så mycket som möjligt för att kunna spåra och utnyttja skillnader och avvikelser. Kontroll kan även utövas genom exklusion och inklusion. Det kan även då handla om att vissa har mer information och inflytande i olika grupper eller sammanhang. Något som då vidare kan visa på vem som har makt och inte (Börjesson & Rehn, 2020:12-16). Makt handlar då inte om tvång, utan att kontrollera vad som sägs och hur det sägs, samt om de effekter denna typ av kontroll får (ibid: 37).

4. Metod och metodologiska överväganden

4.1 Förförståelse

Vår förförståelse till studiens ämne är att vi under vår uppväxt varit vittnen till vänner som levt under psykiskt våld i förhållanden, utan att de varit medvetna om det. Vi ingår i det åldersspann som vi valt att undersöka. Detta kan bidra till en förförståelse om hur det är att ingå i en relation i dagens samhälle som är präglad av aktuella normer, värderingar och attityder. Vi har upplevt att vissa normativa attityder gentemot kontrollerande beteenden har påverkat normaliseringsprocesserna och uppfattningen om vad som anses vara acceptabelt och inte i en relation. Under vår uppväxt har vi sett filmer och serier där kontrollerande beteenden varit en stor del i olika ungdomsrelationer, något som vi tror har lett till ett romantiserande och normaliserande av kontrollerande beteenden.

4.2 Metodval

Syftet med studien är att undersöka unga personers upplevelser och attityder om psykiskt våld i ungas parrelationer, därmed valdes en kvantitativ forskningsdesignen som metod. Metodvalet ansågs vara lämpat då den kvantitativa metoden kan undersöka stora stickprov eftersom man kan få in svar från många människor samtidigt. Detta är viktigt då vi vill få in så många personers åsikter och upplevelser som det går utifrån tidsramen. Det ger då möjlighet att få svar och dra slutsatser på gruppnivå vilket är syftet med denna studie. Med hjälp av den kvantitativa metoden vill vi förstå en större grupp ungdomars tankar, attityder och upplevelser av psykiskt våld. Utifrån studiens resultat vill vi i någon utsträckning koppla det till andra grupper och situationer än det som undersökts i studien, alltså att studien ska vara representativ för den aktuella målgruppen och vara upprepningsbar.

Utifrån den mätning vi gör kan vi även få fram små skillnader mellan människors attityder och upplevelser, såsom mellan olika kön, men även få fram stora generella drag genom exakta skattningar såsom siffror och procentdelar. Den mätning som utförs kan därmed förstås som ett mätinstrument för att kunna ta fram och mäta olika typer av skillnader och likheter. Genom den kvantitativa metoden strävar studien också efter replikation och objektivitet, att minimera den påverkan som forskarnas skevheter och värderingar utövar. Detta är något som vi eftersträvar just för att

studien ska kunna vara upprepningsbar av andra forskare. Något som därmed ökar studiens validitet, att vi mäter det som vi faktiskt ska mäta. Däremot kan det finnas olika typer av mätfel som kan uppstå som till exempel bortfall av respondenter under enkätens utförande. Däremot strävar vi efter att studien ska vara trovärdig och fånga upp fenomenet. Utifrån metodvalen strävar vi även efter reliabilitet. Det handlar om överensstämmelsen och pålitligheten hos ett mått på ett begrepp. Att det inte ska finnas okontrollerbara och tillfälliga fel som uppkommer, exempelvis av respondenterna och att det därför ska vara någorlunda liknande resultat om studien mäts igen (Bryman, 2018:198–218).

4.3 Urval

Med beaktande av att det sällan går att skicka ut enkäter eller intervjua en hel population måste man göra ett urval. Det är därför viktigt att detta urval är så representativt som möjligt för att man ska kunna hävda att resultaten inte är unika för den specifika målgrupp som man använt sig av i studien (Bryman, 2018:216). Studiens urval kommer genomföras utifrån ett målstyrt urval i kombination med snöbollsurval och bekvämlighetsurval. Syftet med det målstyrda urvalet är att välja ut deltagare på ett strategiskt sätt för att de ska vara relevanta utifrån de forskningsfrågor som har formulerats. I ett målstyrt urval väljer man individer utifrån den relevans de har när det gäller en förståelse av en eller annan social företeelse (Bryman, 2018:496). Utifrån studiens syfte och frågeställningar är kriterierna för urvalet att respondenterna är mellan 18–24 år. För att få tag i denna fokusgrupp görs det målstyrda urvalet genom snöbollsurval och bekvämlighetsurval.

Vid ett snöbollsurval ser forskaren till att initialt få kontakt med ett mindre antal människor som är relevant utifrån undersökningens tema och kriterier. Därefter används dessa personer för att få kontakt med ytterligare respondenter (Bryman, 2018: 245). På grund av tidsramen anser vi det var nödvändigt att hitta deltagare genom snöbollsurval, för att kunna få en viss typ av mättnad i vår studie. Vi som forskare har ett socialt nätverk i olika ungdomsgrupper runt om i landet som gör det enklare och mer effektivt att få kontakt med undersökningsgruppen. Snöbollsurval kan anses vara ett slags bekvämlighetsurval. Bekvämlighetsurval består av personer som för tillfället råkar finnas tillgängliga för forskaren. Kritiken mot snöbollsurval är

att det är osannolikt att samplet kommer att vara representativt för populationen (ibid.). En av studiens forskare har norskt ursprung och därmed kan vi inte säkerställa att alla insamlade svar endast kommer från personer som bor i Sverige, eftersom vi utgår från ett snöbollsurval. Dock anser vi det inte som ett problem då vi tror att norska och svenska ungdomar har likvärdiga attityder och förhållningssätt, då de lever i liknande kulturer och samhällen.

Överväganden som rör stickprovsstorlek kommer sannolikt att i hög grad påverkas av frågor som rör tid och pengar när man når en sådan gräns i urvalet (Bryman, 2018: 240). Utifrån tidsramen anser vi det realistiskt och lämpligt att få in uppskattningsvis 150st enkätsvar. Det är viktigt att vara medveten om att resultatet utifrån studiens urval endast kan generaliseras till den population utifrån vilken man hämtat sitt samspel (ibid:252).

4.4 Insamling av empiri

Insamlingen av empirin i denna studie utfördes genom enkäter. Insamling av empirin pågick under en tid på 3 veckor, då enkäten var tillgänglig att svara på. Enkäten (Bilaga 1) utformades via Göteborgs universitetsgemensamma verktyg kallad Qualtrics. Enkätfrågorna har hämtats från tidigare forskning, definitionen på psykiskt våld och dess kännetecken som därefter formulerats till relevanta frågor. Dessa frågor hämtades dels från en tidigare kvantitativ studie av Korkmaz (2021) som är en avhandling om partnervåld bland unga. Samt tog enkätfrågorna inspiration från Kry (2023) och NCK (2023) gällande information om tecken på psykiskt våld i en relation. Dessa kännetecken gjordes därefter om till enkätfrågor som går att svara på. Frågorna som enkäten innehöll försökte fånga upp upplevelser av psykiskt våld samt respondentens attityder till fenomenet. Enkäten kunde besvaras av både personer som haft eller har en partner, samt personer som inte haft en partner. Däremot utformades enkäten i tre olika delar, där den som inte haft en partner någon gång i sitt liv endast kunde besvara de två första delarna i enkäten.

Undersökningen skapades på webben som sedan distribuerades via länk eller e-post. Denna studies enkäter skickades ut via sociala medier och olika chattfunktioner. Detta utfördes då vi ansåg det skulle bidra till bättre tillgänglighet och flexibilitet,

vilket skulle leda till att fler personer därmed skulle svara eftersom vår fokusgrupp var ungdomar. Bekvämlighetsurval har även utförts utifrån annonsering av enkäten. Annonsen innehöll en länk till vår enkät och lades ut i en Facebookgrupp (Bryman, 2018: 243).

Den webbaserade enkäten underlättade att göra enkäten att se mer trovärdig ut med ett passande utseende och kan utgå från den precisa utformning som vi önskade. Till exempel utformades enkäten med vissa filterfrågor, om man kryssade i "nej" så förflyttades man automatiskt till en viss fråga utan att veta vad man "missat". Vilket då även bidrar till att en person inte av misstag hoppar över en fråga. Vi bestämde att enkäten endast skulle visa ett visst antal frågor i taget för att intresset inte skulle minska bland respondenterna eller bidra till bortfall. Till exempel om man ansåg det var för många frågor innan man börjat svara och därmed direkt tappa motivation att genomföra enkäten (Bryman, 2018:297). Respondenternas svar organiserades automatiskt på Qualtrics där vi tog del av hur många som svarat både i antal och i procentandel.

Enkäten utfördes enskilt, respondenterna behövde själva läsa och besvara frågorna. Därmed gjorde vi enkäten så tydlig som möjligt, för att det skulle vara lättförståeligt att besvara frågorna. Enkätens utformning var slutna frågor med fyra svarsalternativ utifrån en likertskala för att mäta respondenternas attityder. Likertskalan är i grunden ett flerindikatormått avseende en uppsättning attityder som rör ett visst tema eller område. Målet med en likertskala är att mäta intensiteten i en känsla eller upplevelse som rör det aktuella temat (Bryman, 2016:204). Bland annat använde vi oss av "håller helt och hållet med", "håller delvis med", "tar delvis avstånd" och "tar helt och hållet avstånd" för att mäta respondenternas attityder. Utformningen av enkäten var tydlig genom en inledande del om frågor som kön och födelseår, därefter en generell del som alla kunde besvara och till sist en avslutande del som endast de som har- eller haft ett förhållande kunde svara på. Vi ansåg det var viktigt att följa en röd tråd genom hela enkäten för att det skulle minimera risken för tappat intresse. En betydande del i vår utformning av enkäten var att den inte skulle vara för lång med för många frågor. Något som då skulle kunna leda till "enkättrötthet", eftersom det är lättare för respondenterna att tröttna på enkätfrågorna och då inte mynna ut i ett

trovärdigt resultat eller att respondenten avslutar enkäten utan att ha gjort den klar. Detta ansåg vi vara extra viktigt då vi själva inte är på plats när enkäterna genomförs och kan då heller inte kontrollera att alla fullföljer enkäten eller tappar motivation/intresse (Bryman, 2018:285–286).

Enkäter som respondenten fyller i på egen hand, så kallad självadministrerad enkät, är oftast att föredra eftersom det kan vara lite mer omfattande och skickas via sociala medier (Bryman, 2018:285). Enkäter är även att föredra när studien handlar om känsliga frågeställningar. Genom enkäter kan det bidra till att det är lättare för deltagarna att vara anonyma och då på ett mer uppriktigt sätt kan besvara frågeställningar som är mer känsliga. Anonymitet aspekten ansåg vi var viktig då detta ämne kan väcka många känslor och minnen. Vi ansåg att det därför skulle leda till mer uppriktiga svar om respondenternas upplevelser och attityder om det finns en form av anonymitet för respondenten. Enkäter medför heller ingen intervjuareffekt, det blir därför oberoende av observatören, att intervjuaren inte påverkar de svar som människor lämnar på frågorna. Däremot leder enkäter till att intervjuaren inte kan formulera om vissa frågor på olika sätt och hjälpa respondenterna om det finns funderingar om en fråga eller om det är något som är oklart. Med en webbaserad enkät kan man heller inte vara helt säker vem som besvarar den. I och med att studien har ett tydligt ålderskriterium är det viktigt att det är personer inom den ålder som svarar på enkäten (Bryman, 2018:288–289).

Vi utförde även en “halvvägs koll” efter cirka 1,5 vecka enkäterna varit tillgängliga att besvara. Detta för att se hur många svar på enkäterna som samlats in och då även för att veta hur vi ska gå till väga vidare, om vi bland annat behövde hitta strategier för att samla in fler svar. Vi såg då att vi behövde få in fler svar från de som uppger sig vara “män” då en övervägande majoritet av de insamlade svaren var från “kvinnor”. Vi skickade då enkäten direkt till olika personer som vi vet identifierar sig som män och bad de även skicka vidare enkäten.

4.5 Bearbetning av empirin och analysmetod

Den statistiska analysen är utförd av SPSS, Statistical Package for the Social Sciences (version 28) och Qualtrics. Bearbetningen av enkätens svar genomfördes med hjälp av kodning på svarsalternativen som utgått från likertsskalan i SPSS. Vi använde oss av slutna frågor vilket är en fördel då det kan förberedas för kodning, vilket gör att informationen någorlunda lätt kan datoriseras (Bryman, 2018:294). Vi kodade de olika svarsalternativen med sifferordning. Till exempel "håller helt och hållet med" kodade vi till 1, "håller delvis med" kodades till 2, "tar delvis avstånd" kodades till 3 och "tar helt och hållet avstånd" kodades till 4. Alltså utifrån samma ordning som svarsalternativen stod i enkäten. Vi får in en varians av personers attityder och åsikter som vi kan mäta genom likertsskalan. Därefter kan vi med hjälp av likertsskalan få fram svar som visar på människors lika eller olika attityder till påståenden (Bryman, 2018:294). I sociala sammanhang kan det finnas variationer när det gäller hur man anger graden av överensstämmelse men ett påstående kan också handla om frekvens. Till exempel enkätens andra del utgick från svarsalternativen "aldrig", "någon gång", "ofta" och "alltid". Där "alltid" kodades med 1, därefter "ofta" kodades med 2, "någon gång" kodades med 3 och "aldrig" kodades med 4.

Bearbetningen av empirin genomfördes med hjälp av analysmetoden univariatanalys och bivariatanalys genom SPSS. Univariatanalys är metoden för analys av en variabel i taget, medan bivariat är analys av två variabler. Denna metod kan implementeras med hjälp av det statistiska dataprogrammet IBM SPSS Statistics (Bryman, 2018:404). Univariatanalys utfördes för att analysera en fråga var för sig för att få en mer detaljerad bild och analys. Därefter analyserade vi resultatet med hjälp bivariatanalys genom ett t-test via SPSS för att få fram mean, p-värde och t. Detta använde vi sedan för att kunna se om det fanns en statistisk signifikant skillnad mellan könen men även för att få fram i vilken grad män eller kvinnor höll till störst del med om ett visst påstående. För att det ska vara statistisk signifikant skillnad måste p-värdet vara ≤ 0.05 . Vi använder ordinalskala data från fyra kategorier, men med en t-test betraktar vi det som kontinuerlig data. I dataanalysen utfördes en dikotomisering av två svarsalternativ för att mäta upplevelser av en indikation. Detta

utfördes för att analysera det mest/minst förekommande av ungas upplevelser av psykiskt våld.

Utifrån den kodning som utfördes valde vi att presentera vår kvantitativa analys genom att dela upp resultatet utifrån enkätens olika delar. Därefter tolkade vi resultat utifrån olika teman som bygger på de resultat vi fick fram. Data kommer analyseras utifrån följande teman; hot, sociala medier, kontroll och anpassning.

4.6 Etiska överväganden

Forskningsetik, avser hur man behandlar forskningsdeltagare och värnar deras människovärde, självbestämmande och integritet. Forskareetik, begränsas till frågor som gäller själva hantverket - forskarens ansvar gentemot forskningen och forskarsamhället (Bryman, 2018:13).

Vid genomförandet av studien har etiska överväganden och aspekter beaktats. Det finns vissa etiska principer angående frivillighet, integritet, konfidentialitet och anonymitet för de personer som är direkt inblandade i forskning. Informationskravet innebär att forskaren ska informera berörda personer om den aktuella undersökningens syfte. Det innebär även att deltagarna ska veta att deras deltagande är frivilligt och att det har rätt att avbryta när de vill utan att ange orsak. Innan enkäten började kunde deltagarna läsa informationsbrevet som var bifogat i enkäten (Bilaga 1), där framgick bland annat studiens syfte. Samtyckeskravet innefattar att deltagarna i en undersökning har själva rätt att bestämma över sin medverkan, det måste finnas ett samtycke från personen att vilja delta (Bryman, 2018:170–171). Detta fick respondenterna möjlighet att läsa om i informationsbrevet. Efter att ha läst och förstått studiens syfte och innebörd i informationsbrevet var deltagarna sedan tvungen att bekräfta sitt samtycke till att delta i enkäten genom att kryssa i rutan “ja, jag samtycker till att delta i studien”. Om personen däremot hade kryssat i rutan “nej, jag samtycker inte till att delta i studien” hade personen istället automatiskt förflyttats till enkätens slut och därmed inte kunnat delta eller se enkätens frågor. Informerat samtycke är en grundbult i det forskningsetiska tänkandet (Nygren, 2019: 32). Enligt den etiska aspekten, kan man problematisera om samtycke till alla våra respondenter är tillförlitliga, för att vissa personer är en del av vårt sociala nätverk

och kan känna en form av press/lojalitet som kompiser att behöva svara. Konfidentialitetskravet innebär att uppgifter om alla de personer som ingår i undersökningen ska behandlas konfidentiellt. Det innebär att man försöker så långt som möjligt att skydda identiteterna. Detta utförs då vi till exempel inte kommer redovisa en viss persons svar i resultat utan att vi redovisar på gruppnivå. Något som innebär att vi skyddar respondenternas identitet i presentationen. Eftersom enkäten inte samlar in känsliga personuppgifter, endast kön och födelseår, gör det att vi inte har tillräckligt med information för att identifiera en viss person i studien. Vi ansåg att mer personlig information än så inte var nödvändig såsom namn, boendeort, etnicitet eller sysselsättning då det inte har betydelse för denna studies syfte och utformning. Nyttjandekravet innebär att de uppgifter som samlats in om enskilda personer endast får användas för forskningsändamålet. Våra enkätsvar kommer endast att användas till denna studie, vilket även är något som vi skrivit ut i informationsbrevet. Efter avslutad studie och godkänd uppsats kommer all data röjas (Bryman, 2018:170-171).

Att planera och genomföra forskning på människor innebär alltid ett etiskt ställningstagande där metodval och praktiskt tillvägagångssätt måste väljas med omsorg för att inte utsätta personerna i studien för risk eller skada (Svedmark, 2019: 101). Det bör läggas särskilt vikt på unga människor som ska studeras vid individskyddskravet (ibid:109). Ett viktigt beaktande i utformning av en studie är att minska risken för att deltagare kan lida skada av eller uppleva obehag genom sin medverkan. Ett flertal aspekter kan vara aktuella såsom hinder för personlig utveckling, sämre självkänsla och stress (Bryman, 2018:172). Studiens ämne är något som eventuellt kan utlösa gamla känslor, upplevelser och obehag genom att delta på enkäten. Detta är något som vi har tagit hänsyn till genom att skriva ut i informationsbrevet att om de behöver stöd eller någon att prata med finns deras ungdomsmottagning eller kurator på sin skola.

Ett annat etiskt övervägande som bör beaktas är studiens urvalsmetod. Då vi skickar vår enkät till vårt sociala nätverk kan det leda till att en viss grupp av människor inte blir representerade i studiens urval. Utifrån en etisk aspekt kan även snöbollsurvalet bli för personligt till vår (forskarnas) omgivning och därför inte vara generaliserbar

för unga i åldersgruppen 18–24 år. Till exempel finns det en risk att studien inte är representant för alla samhällsklasser, olika etniciteter etc. Vårt mål är däremot att sträva efter variation bland olika ungdomsgrupper, men det kommer inte att kunna undgå att ett visst urval inte kommer vara representativt för en hel population (Bryman, 2018: 253). Då vi inte samlar in data om andra personliga uppgifter än bara kön och ålder kommer vi heller inte kunna säkerställa att vi har ett urval som representerar alla olika samhällsgrupper. Utifrån den positivistiska epistemologin ska en studie vara upprepningsbar, något som vi då inte kan säkerställa (Bryman, 2018:198–199). Något vi beaktade i vårt urval var anonymiteten för de personer i vårt sociala nätverk, som var de första att få enkäten, inte skulle röjas. Vi var därför öppna med att de inte behöver svara direkt, och vi då ska kunna särskilja deras svar då det är dem vi får in först, utan förklarade att de har 3 veckor på sig att svara. Vi skickade även till en stor grupp samtidigt så vi inte kunna röja vem som hade svarat först.

I enkäten valde vi att ta bort svarsalternativen “vet inte/ingen åsikt” på likertsskalan då vi hade en förutfattad mening om att många respondenter kommer välja det svaret på många av frågorna. Dels för att man inte tänkt kring dessa ställningstaganden tidigare, dels för att man inte vågar ta ett ställningstagande då det kan vara ett känsligt ämne. Detta är däremot något som kan problematiseras utifrån den etiska aspekten då respondenterna inte kan ställa sig neutralt. Att inte ha ett neutralt alternativ kan innebära en risk för att några respondenter tvingas välja ett alternativ som egentligen inte stämmer med deras uppfattning. Att inte ha ett sådant alternativ kan också resultera i ett större bortfall när det gäller enskilda frågor och påståenden (Bryman, 2018:328). Därmed valde vi att man kan hoppa över frågor man inte kan eller vill svara, något som vi synliggjorde för respondenterna i enkäten för att de inte skulle känna sig tvingade till att svara på en viss fråga. Att ta bort de neutrala alternativen var ett aktivt val eftersom vi vill undersöka olika ställningstaganden om situationer för att kunna analysera respondenternas attityder om fenomenet. Det blev ett etiskt övervägande om neutrala svar skulle finnas, där vi då ansåg att neutrala svar hade kunnat leda till en risk att missa viktiga data för studien. Även kan vissa frågor vara mångtolkade där ord som använts i enkäten kan tolkas på flera sätt av olika individer. Till exempel vad är ”starka känslor”?

I analysen av den insamlade empirin är det viktigt att vara medveten om att vi som forskningspersoner gör en tolkning av den data som samlats in. Vi eftersträvar objektivitet i tolkningen, däremot är det viktigt att vara medveten om vår förförståelse för ämnet och vår personliga åsikt. Enligt positivismen ska vetenskapen vara transparent med sina värderingar, det vill säga objektiv (Bryman, 2018:51). Värderingar spelar antingen forskarens personliga åsikter eller dennes känslor. Man kan förvänta sig att en samhällsforskare ska vara värderingsfri och objektiv i sin forskning. Helst skulle man vilja påstå att en forskning som bara är en spegling av personliga åsikter och förutfattade meningar inte ska anses som giltig eller vetenskaplig, då den styrs av subjektiva faktorer. Detta eftersom värderingar utgör en form av förutfattade meningar. Där är därför viktigt att vara medveten om att sina subjektiva tolkningar kan ha inverkan på forskningen och att man ska eftersträva objektivitet (Bryman, 2018:64–65).

Vi valde att först göra varsin tolkning, var för sig, av empirin innan vi diskuterade och gjorde en tolkning tillsammans. Detta för att minska vår subjektiva åsikt. För att ställa sig objektivt till den insamlade empirin har vi utgått från begreppsdefinitionen av vad psykiskt våld innebär. Därmed utgår vi då inte från våra egna tankar och upplevelser av psykiskt våld, ungas parrelationer och kontrollerande beteenden, utan att det är begrepp som är teoretiskt förankrade. Objektiviteten stärks ytterligare av den tidigare forskning och teori som valts till studien som vi utgår från i analysen.

Utifrån vår förförståelse som vi fått genom att bevittna kompisar som befunnit sig i relationer med bland annat psykiskt våld och kontrollerande beteende, kan det bidra till vårt antagande om hypotes som blir förankrat i vår förförståelse. Vårt sociala nätverk är delvis vårt urval vilket eventuellt kan påverka utfallet och resultatet, samt vår tolkning, något vi måste vara medvetna om.

4.8 Arbetsfördelning

Denna studie har genomförts gemensamt. Majoriteten av tiden har det varit på plats med varandra men även ett fåtal gånger har kommunikation skett över telefon eller Zoom. Detta för ökad effektivisering och förmånligt diskutera, planera och analysera

uppsatsen tillsammans. Utifrån en genomgående diskussion och samarbete under hela arbetets gång, med god kommunikation kring uppsatsens olika delar, har det även underlättat till att få bredare perspektiv och nyansering vad gäller att arbeta fram vårt resultat och diskussion. Det har möjliggjort att vi på ett mer fördelaktigt sätt kunnat ställa olika perspektiv och synsätt mot varandra, för att hela tiden vara kritiska och analyserande. Detta har även bidragit till ökad objektivitet och under arbetet har vi hela tiden använt oss av delade dokument och gemensam inloggning till Qualtrics för att båda ska ha samma tillgång till studiens material.

5. Resultat och analys

Studiens syfte var att undersöka unga personers upplevelser och attityder om psykiskt våld i ungas parrelationer. Studien har avgränsats till att undersöka ungdomar mellan 18–24 år. Resultatet kommer att redovisas utifrån enkätens olika delar.

5.1 Studiens deltaganden

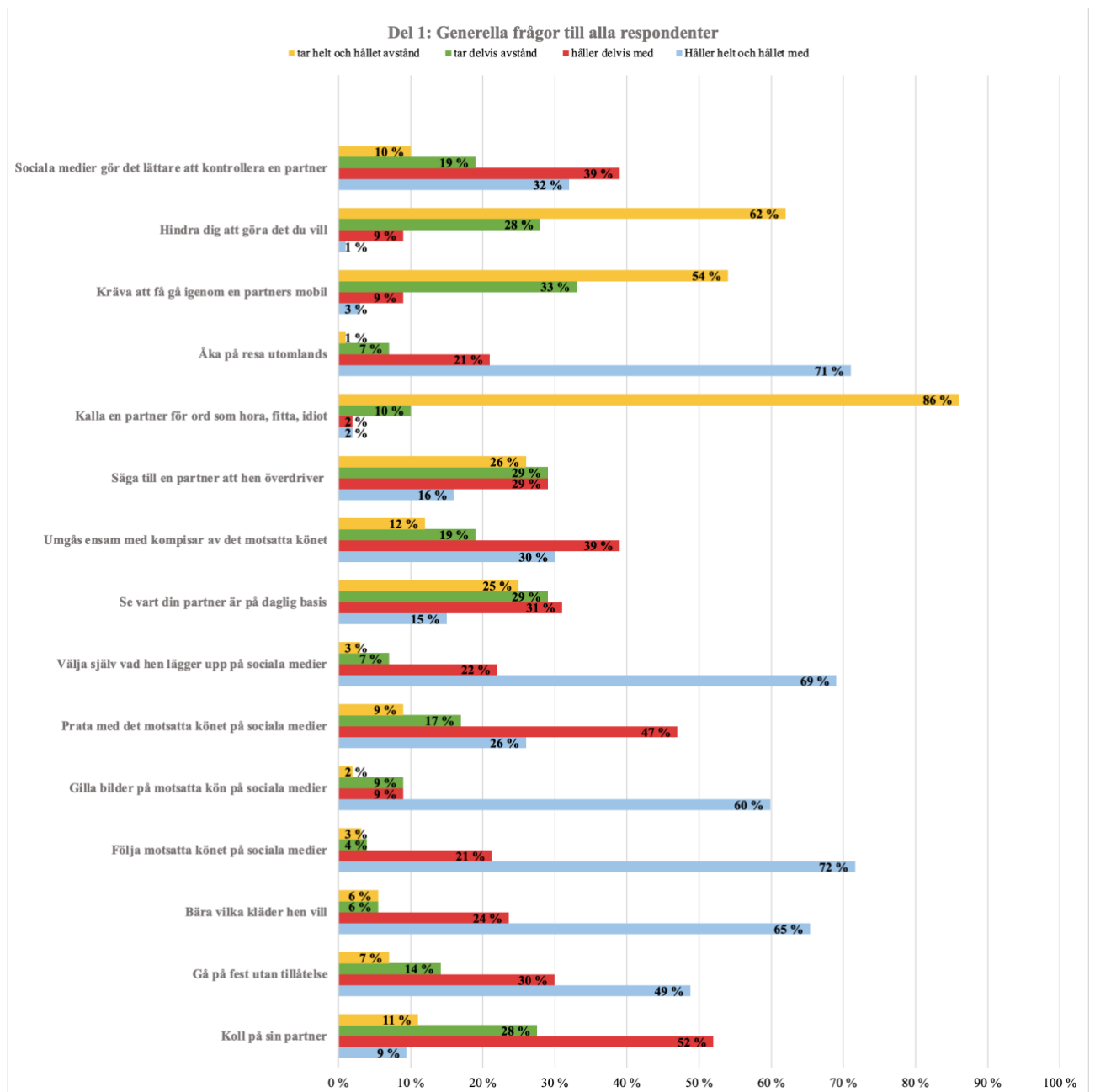
Utifrån det snöbollsurval som utfördes resulterade det till att det är 168 personer som givit samtycke till att delta i studien och därmed påbörjat enkäten. 2 personer gav inte samtycke och deltog då inte i studien. Av de respondenter som deltagit var det 55st män (35%), 98 kvinnor (63%) och 2 annat (1%). Utifrån de åldrar som deltagit i studien är det 14st som är födda år 2005 (9%), 10st som är födda år 2004 (6%), 10st som är födda år 2003 (6%), 56st som är födda år 2002 (36%), 27st som är födda år 2001 (17%) och 38st som är födda 2000 (25%). Utifrån de 168 personer som gav samtycke till att delta i studien är det endast 155 personer som har svarat på enkätens två första frågor om ålder och kön, alltså innebär det ett bortfall på 13 personer som valt att avsluta enkäten innan de påbörjat enkätens frågor. Därefter är det 127 personer som fortsatt att svara på enkätens del som handlar om generella påståenden om attityder i parrelationer, det innebär ytterligare ett bortfall av 28 personer.

Då enkäten innehöll en "spärrfråga" som innebar att om respondenten inte haft en partner någon gång i sitt liv så avslutades enkäten, medan för de som har en nuvarande partner eller haft en partner tidigare fortsatte enkäten till den sista delen där respondenternas upplevelser studerades. Det var 117 (85%) personer som svarade på frågan om man har/haft en partner, varav 100 personer svarade "ja" på den fråga och 17 (15%) svarar att det inte har haft en partner. Därmed var det 100 personer som svarade på enkätens sista del.

5.2 Attityder om beteenden i ungas parrelationer

I detta avsnitt besvaras främst frågeställningarna "vilka kännetecken på psykiskt våld anses som godtagbara av respondenterna i ungas parrelationer" och "vad finns det för potentiella samband mellan användningen av sociala medier och psykiskt våld bland unga".

Diagram 1 visar enkätens svar utifrån den generella delen som ställts till alla enkätens respondenter, oberoende om man har haft/har en partner eller inte har haft det i sitt liv.

Utifrån enkätens frågor om respondenternas attityder angående sociala medier kunde man se en tydlig åtskiljning gällande graden av hur tillåtet man ansåg sin partner får socialt interagera med det motsatta könet. Det fanns till exempel en skillnad i respondenternas attityder om hur acceptabelt man ansåg det var att sin partner fick gilla bilder, följa och prata med det motsatta könet på sociala medier. Det var 72% av respondenterna som höll helt och hållet med att sin partner får följa det motsatta

könet på sociala medier. Att gilla bilder av det motsatta könet var det 60% som höll helt och hållet med att det var acceptabelt. Medan det var 26% som höll helt och hållet med om att det var acceptabelt att prata eller skriva med det motsatta könet på sociala medier. Att prata med det motsatta könet ansågs därmed av majoriteten av respondenterna vara mindre acceptabelt än att följa eller gilla en bild på sociala medier. Det var 47% som delvis håller med att det är godtagbart att prata med det motsatta könet på sociala medier. Det visar på att majoriteten av respondenternas attityder kopplade till hur tillåtande man är att sin partner interagerar med det motsatta könet generellt är väldigt accepterande, men att det finns en viss restriktion vad gäller att kommunicera enskilt. Vidare var det 9% av respondenterna som tog helt och hållet avstånd från att sin partner ska få prata med det motsatta könet på sociala medier.

Vidare till frågan om en partner helt själv ska välja vad den vill lägga upp på sina sociala medier var däremot något som majoriteten, det vill säga 69%, håller helt och hållet med om. Medan det är 22% som delvis håller med och 7% tar delvis avstånd från att sin partner ska få välja helt själv vad hen ska lägga upp. I vilken mån respondenterna håller med om att sociala medier gör det lättare att kontrollera en partner håller sammanlagt 71% delvis med om eller håller helt och hållet med. Vilket visar på en övervägande majoritet som anser att sociala medier kan innebära kontroll av sin partner.

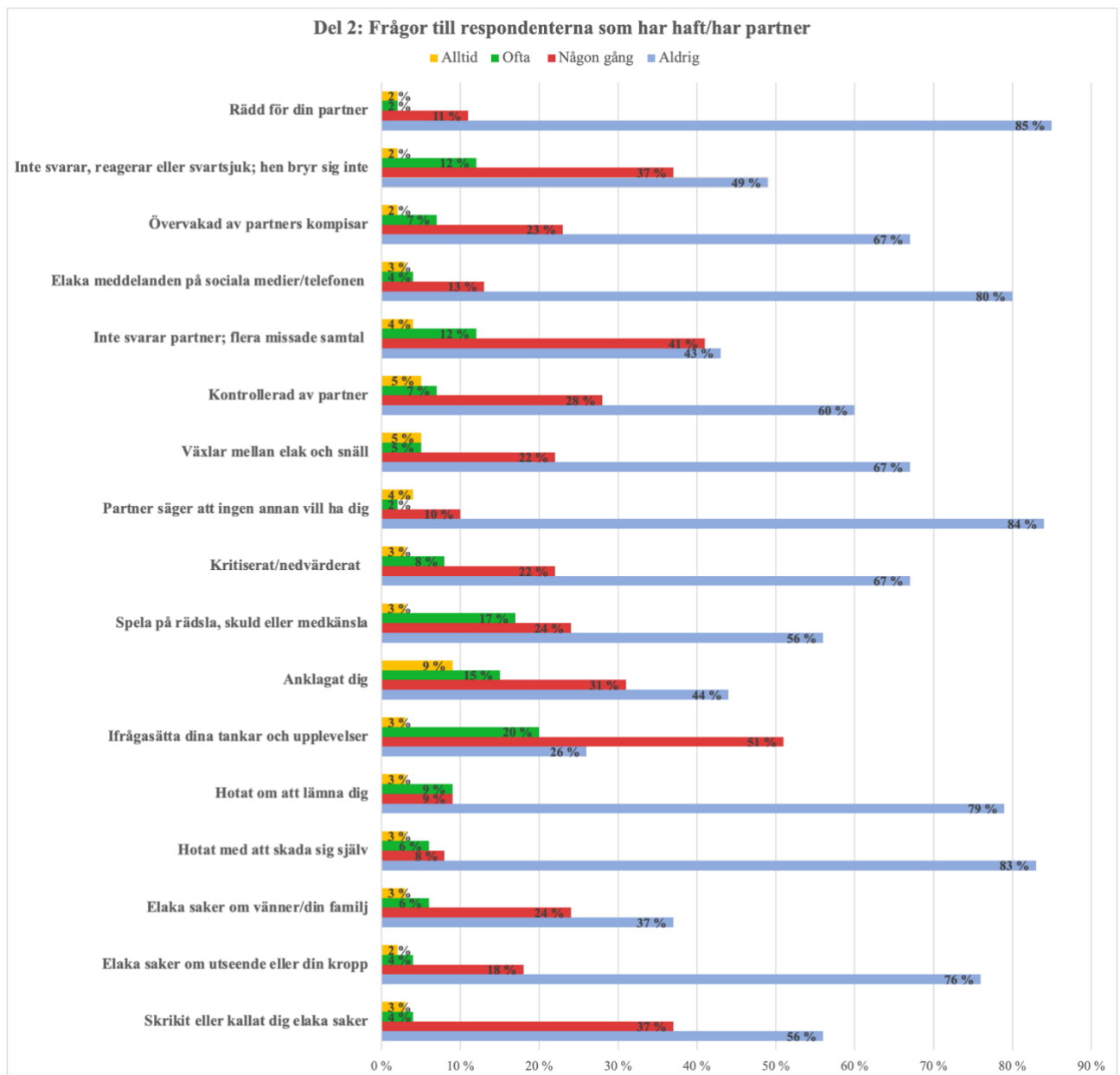
Utifrån enkätens resultat går det att uppmärksamma ett återkommande tema gällande kontroll i parrelationerna. Frågan om man ska se vart sin eventuella partner är på daglig basis, till exempel genom snapmap (vilket är en karta som visar var sina vänner/partner befinner sig genom appen "Snapchat"), är det splittrande uppfattningar kring. Utifrån en dikotomisering av två svarsalternativ "håller helt och hållet med" och "håller delvis med" jämförande med "tar delvis avstånd" och "tar helt och hållet avstånd" visar det på en procentandel med 46% som håller helt och hållet med eller håller delvis med, motsvarande 54% som delvis tar avstånd eller tar helt och hållet avstånd. Det är alltså en jämn fördelning mellan respondenterna om man anser det är acceptabelt eller inte att hela tiden veta var sin partner befinner sig. I vilken mån man håller med om att partner får hindra en att göra det man vill tar

28% delvis avstånd. Majoriteten på 62% tar helt och hållet avstånd från att en partner ska kunna hindra en att göra som hen vill. Det är 31% av respondenterna som tillsammans tar delvis eller helt och hållet avstånd från att sin partner ska få umgås ensam med det motsatta könet. Vidare är det 13% som sammanlagt håller helt och hållet med eller delvis med, att man får kräva att gå igenom en partners mobil regelbundet. Om en partner får bära vilka kläder hen vill visar resultatet på att det är 65% som håller helt och hållet med påståendet. 24% håller delvis med att en partner kan bära vilka kläder hen vill och 11% tar sammanlagt delvis avstånd eller helt och hållet avstånd till det.

Gällande enkätfrågan om hur mycket respondenterna anser de förstår vad psykiskt våld är var svarsalternativen “förstår helt och hållet”, “förstår delvis”, “förstår till viss del” och “förstår inte vad det innebär”. Utifrån dessa svarsalternativ var det 52% som svarade att de förstår helt och hållet vad psykiskt våld innebär, 40% svarade att de delvis förstod, 7% uppgav att de förstår till viss del, 1% svarade att de inte förstår dess innebörd. Resultatet visar på att majoriteten av respondenterna medvetenhet om det psykiska våldets karaktär.

5.3 Upplevelser av kännetecknen på psykiskt våld

I detta avsnitt redovisas resultatet för frågeställningen ”i vilken mån har unga upplevt kännetecknen på psykiskt våld i ungas parrelationer”. Enkätens andra del undersöker respondenternas egna upplevelser av olika kännetecknen på psykiskt våld från tidigare eller nuvarande förhållande. I denna del är det 100 personer som deltagit.

Utifrån resultatet synliggörs ett mönster av hot i vissa av respondenternas nuvarande eller tidigare förhållanden. I frågan om respondenterna har upplevt att deras partner har hotat med att skada sig själv på grund av att man inte gör som hen vill, uppgav respondenterna att 8% har upplevt det någon gång, 6% ofta och 3% alltid. Om respondenterna har upplevt att deras partner hotat om att lämna en för att få sin partner att må dåligt eller för att få en att göra som hen vill visar majoriteten däremot på att man inte upplevt det. Däremot visar det att 9% har upplevt det någon gång, 9% har upplevt det ofta och 3% upplever det alltid. Det är även totalt 17% som har upplevt att sin partner ofta försöker få en att göra som hen vill genom att spela på rädsla, skuld eller medkänsla. Utifrån dessa 17% är det 3% som uppger att detta alltid sker. Det är 24% som har upplevt detta någon gång.

Sammanlagt är det 9% av respondenterna som ofta eller alltid övervakad av sin partners kompisar när man exempelvis är på fest eller ute på stan. Medan 23% uppger att de har känt sig övervakade någon gång. Däremot visar majoriteten, det vill säga 67%, att de inte känt sig övervakade någon gång av sin partners kompisar. Det är 28% som har känt sig kontrollerad av sin partner någon gång, varav 12% har sammanlagt känt sig det ofta eller alltid. Majoriteten av respondenterna, vilket är 60%, har aldrig upplevt sig vara kontrollerade av sin partner. Det är 15% som uppger att de har varit rädd för sin partner åtminstone någon gång, varav det är 4% som ofta eller alltid är rädd för sin partner. 11% har upplevt rädsla för sin partner någon gång. Däremot är det 85% som aldrig har upplevt detta.

5.4 Könsskillnader i attityder och upplevelser

Detta avsnitt redovisar studiens fjärde frågeställning ”hur skiljer sig ungas personens uppfattningar om psykiskt våld åt beroende på kön”. Utifrån t-testet (Bilaga 3) som utfördes vid analysen av data, var p-värdet ≤ 0.05 på ett antal av enkätens frågor. Detta visar på att det finns en statistisk signifikant skillnad mellan könen på vissa av enkätens frågor utifrån denna studies respondenter. Dessa frågor kommer att redovisas nedan under detta avsnitt.

Av t-testet som utfördes vid analysen av data, visade p-värdet på att det fanns en statistisk signifikant skillnad mellan könen på frågor i enkäten såsom om en eventuell partner får bära vilka kläder hen vill (mean: männen 1,83; kvinnor 1,33; $t=3,3$, $p<0.01$). Resultatet visar på att kvinnor i genomsnitt håller till större del med om detta än män, att en partner kan bära vilka kläder hen vill. Samt frågan om en eventuell partner ska få välja helt själv vad hen lägger upp på sina sociala medier var mean för män 1.76 och för kvinnor 1.25. I genomsnitt håller kvinnor till större del med om att man ska kunna välja helt själv vad man ska lägga upp på sina sociala medier ($t=3.78$ och $p<0.01$). På frågan om man håller med om att säga till sin partner att hen överdriver om den visar starka känslor var mean för män 2.14 och kvinnor 2.95. Det visar på att männen håller till större del med om att det är godtagbart att säga att sin partner överdriver. Medan kvinnor tar något mer avstånd till detta. ($t=-4.285$ och $p<0.01$). Detta motsvarar att 64% av män håller med helt och hållet eller delvis med om detta, kontra kvinnor 34%. Denna skillnad i medelvärden motsvarar en 30 procentenheter

skillnad mellan män och kvinnor som höll med i något avseende. Vidare till nästa fråga som visar på en statistiskt signifikant skillnad mellan könen är om man anser det är acceptabelt att kalla sin partner för opassande ord vid bråk. Mean för män 3.61 och kvinnor 3.92 ($t = -3.050$ och $p = 0.01$). Det visar på att en stor majoritet av kvinnorna tar helt och hållet avstånd till detta, samtidigt att även männen till stor del motsätter sig påståendet. Resultatet tyder däremot på att männen anser det är mer acceptabelt än kvinnor.

Till frågan om en partner ska kunna hindra en från att göra det man vill visar mean för män 3.25 och kvinnor 3.64. Det visar på att män accepterar det mer än kvinnor som tar något mer avstånd från att en partner ska kunna hindra en ($t = -2.91$ och $p = 0.02$). Detta motsvarar att 23% av män håller med eller delvis eller helt och hållet, kontra kvinnor 4%. Skillnaden i medelvärdet motsvarar 19 procentenheter skillnad mellan män och kvinnor som höll med i något avseende. Resultatet på frågan om en partner får umgås ensam med det motsatta könet är mean för män 2.38 och kvinnor 2.00. Utifrån detta visar det på att kvinnor till större del anser det är godtagbart att sin partner umgås med de motsatta könen än männen ($t = 2.04$ och $p = 0.02$). Om man anser att sin partner kan kräva att få gå igenom sin mobiltelefon regelbundet visar mean för män 3.17 och kvinnor 3.48. Det tyder på att män håller till större del med om att man kan kräva att få gå igenom sin partner mobil än vad kvinnor håller med om ($t = -2.02$ och $p = 0.02$). Detta motsvarar att 20% av män håller med eller delvis eller helt och hållet, kontra kvinnor 9%. Utifrån frågan om man anser att sociala medier gör det lättare att kontrollera en partner så är mean för män 2.34 och kvinnor 1.91. Det tyder på att kvinnor anser det är lättare att kontrollera en eventuell partner än vad männen tror ($t = 2.42$ och $p = 0.009$).

På enkätens andra del där frågorna endast ställdes till de personer som har en nuvarande partner eller haft en partner tidigare svarade, var det enbart en fråga som visade på en statistisk signifikant skillnad mellan könen. Det var frågan om man har känt sig övervakad av sin partners kompisar. Mean för män är 1.81 och kvinnor 1.26. Detta visar på att männen har i större grad upplevt sig övervakad av sin partners kompisar än vad kvinnor har ($t = 3.737$ och $p < 0.001$). Resterande frågor i enkäten visade p-värde ≤ 0.05 , därmed finns det inte en statistisk signifikant skillnad på någon av de andra frågorna i enkäten.

6. Diskussion

Nedan kommer resultatet att diskuteras utifrån de fyra frågeställningarna; I vilken mån har unga upplevt kännetecknen på psykiskt våld i parrelationer, vilka kännetecknen på psykiskt våld anses som godtagbara av respondenterna i ungas parrelationer, vad finns det för potentiella samband mellan användningen av sociala medier och psykiskt våld bland unga, och hur skiljer sig ungas personers uppfattningar om psykiskt våld åt beroende på kön.

6.1 Upplevelser av psykiskt våld

För att besvara vår första frågeställning om i vilken mån unga har upplevt psykiskt våld visade resultatet på att 12% av studiens respondenter alltid eller ofta har upplevt att de blivit hotade av sin partner om att hen ska lämna för att få en att göra som sin partner vill. 9% har alltid eller ofta upplevt att sin partner har hotat om att skada sig själv för att få som hen vill. 20% har ofta eller alltid upplevt att deras partner spelat på deras rädsla, skuld eller medkänsla för att få en att göra som partnern vill. Psykiskt våld kan användas som ett verktyg för att utöva makt och kontroll över en partner (Järvinen, 2017:281-300). Dessa ovan nämnda exemplen är våldsmekanismer som kan kopplas till våldmekanismen hot. I studien Brown och Hegarty (2024:8) anses hot om att skada en partner, en partners familj, vänner eller sig själv rankade som ett av de mest nöd- och rädsla framkallande beteendena. Hot kan förstås som en teknik för att sätta gränser och skapa vissa sociala- och personliga normer i en parrelation. Skapandet av normer kring vad som anses vara ett acceptabelt eller oacceptabelt beteende sker i den enskildes parrelation.

Vårt resultat visar på att 10–20% av respondenterna upplever olika makttekniker, vilket är oroväckande och kan förstås som smygande emotionell utpressning som kan leda till skada för individens självkänsla. Vårt resultat visar på att 40% har känt sig kontrollerad av sin partner, till exempel blivit övervakad eller att sin partner bestämmer över sitt liv. 10–15% upplever att de ofta eller alltid blir kontrollerad av sin partner. Däremot är det även viktigt att lyfta fram de 80–90% som inte har upplevt att de blivit kontrollerad av sin partner. Det visar att majoriteten av

respondenterna i stor mån inte upplevt kännetecknen av psykiskt våld inom denna aspekt.

Efter en dikotomisering av svarsalternativen "aldrig" och "någon gång" samt "alltid" och "ofta" kunde vi få fram i vilket spann av identifikatorer som respondenterna har till störst eller minst grad upplevt olika kännetecknen på psykiskt våld. Detta visade att bli anklagad för att det alltid är sitt fel varje gång man bråkar var den mest förekommande upplevelsen bland respondenterna, då det var 24% som upplever detta alltid eller ofta. Vilket indikerar på ett kännetecken av psykiskt våld. Därefter är upplevelser såsom att bli ifrågasatt kring sina tankar och upplevelser av sin partner det näst mest förekommande kännetecknet på psykiskt våld, då det var 23% som alltid eller ofta upplevt detta. Det tredje mest upplevda kännetecknet på psykiskt våld var att sin partner spelar på individens rädsla, skuld eller medkänsla för att partnern ska kunna göra som hen vill. Detta var 23% av studiens respondenter som alltid eller ofta upplevt i sin parrelation. Resultatet går även att jämföra med Sears och Byers (2010:526–527) studie. I deras studie visade resultatet på att den vanligaste formen av upplevt psykiskt våld bland annat var förolämpningar, hot, kontrollerande beteenden, eller en blandning av diverse.

Vidare visade enkätfrågan att det var 96% som aldrig eller någon gång varit rädd för sin partner, respondenterna hade minst upplevelser kring detta. Detta resultat visar på att det inte finns en rädsla gentemot sin partner i alla de flesta parrelationer i studien. Som Börjesson och Rehn (2020:12–13) förklarar kan makt i form av våld, bland annat genom hotet av våld som är en möjlighet till ett oönskat fysiskt våld ska utföras. Detta kan tyda på att det inte förekommer i de allra flesta fall bland respondenterna. Däremot kan ett annat perspektiv utifrån de andra resultaten tyda på att de kännetecknen som vissa av respondenterna har upplevt inte bidrar till att de blir rädda för sin partner och inte ser dessa kännetecknen som skrämmande. Det psykiska våldet kan även förstås med hjälp av studien av Feiring mfl. (2002:377) där det psykiska våldet lyfts fram som ömsesidigt mellan de unga i parrelationerna. Enligt Lundgren betonar hon även att parterna förhåller sig aktivt till varande och inte är statiska enheter (Lundgren, 1991:5). Det kan förstås som grunden till att respondenter inte upplever rädsla för sin partner, då det inte nödvändigtvis finns ett

tydligt ”offer” eller ”förövare” i parrelationen. Det vill säga att det psykiska våldet kan utövas mot varandra. Därefter är det näst minst förekommande upplevelserna, dvs 94% av respondenterna som aldrig eller någon gång, fått elaka kommentarer om sitt utseende/kropp och att sin partner skulle säga exempelvis att “ingen annan vill ha dig”.

Studiens resultat visar generellt på att cirka 10–15% av studiens respondenter ofta eller alltid har upplevt kännetecknen på psykiskt våld i sina unga parrelationer. Om vi inkluderar ”någon gång” i analysen är det cirka 20–40% som har upplevt kännetecknen på psykiskt våld. Detta är något som kan tolkas vara en någorlunda stor procentandel som har upplevelser av psykiskt våld. Däremot har majoriteten av respondenterna inte upplevt kännetecknen på psykiskt våld, vilket är viktigt att lyfta fram. Resultatet kan även diskuteras utifrån Sears och Byers (2010:526–528) studie som visar på att olika former av våld i ungdomars parrelationer var snarare en norm än ett undantag. Detta är något som kan påverka studiens resultat om kännetecknen på psykiskt våld om det redan är normaliserat i samhället. Om individen inte uppfattar psykiska våldets kännetecknen som problematiska och kan därmed påverka sina svar i enkäten om attityder. Till exempel kan man behöva granska sig själv och vara medveten om sina tankar och attityder till sina ställningstaganden. Olika beteenden och sociala normer kan normaliseras och internaliseras till egna personliga åsikter och attityder som blir egna personliga normer (ibid.).

6.2 Godtagbara kännetecknen på psykiskt våld

För att reflektera kring vår frågeställning om vilka kännetecknen på psykiskt våld som anses vara godtagbara av respondenterna i ungas parrelationer, ställdes frågor i enkäten kring respondenternas attityder. Vårt resultat indikerar på att cirka 10–15% av respondenterna håller delvis eller helt och hållet med om följande frågor som ställdes i enkäten; att man ska kunna hindra sin partner att göra det hen vill, att kunna kräva att få gå igenom en partners mobil och att sin partner måste ha tillåtelse för att gå på fest. Resultatet från de ovannämnda frågorna visar på att majoriteten, det vill säga 85–90% av respondenterna, ansåg att dessa aspekter av kontroll inte är godtagbara. Däremot är 10–15% en någorlunda stor procentandel som bör uppmärksammas, som vidare anser att denna kontroll och makt över sin partner är

godtagbar. Att däremot veta var sin partner befinner sig på daglig basis håller cirka 60% av respondenterna delvis eller helt och hållet med om att det är accepterat. Detta resultat kan indikera på maktaspekten "kontroll" i det vardagliga livet, exempelvis angående vad partnern gör och vilka hen umgås med. 31% anser att sin partner inte får umgås ensam med kompisar av det motsatta könet. Ungas sociala normer om accepterade beteenden i relationer är betydande för grundläggande attityder och ageranden i parrelationen (Alfredsson, 2016:18–19). Att behöva veta var sin partner befinner sig dagligen är ett tecken på kontroll, som vidare är ett kännetecken på psykiskt våld. Detta är något som man kan tyda har blivit normaliserat bland unga.

Att säga till sin partner att hen överdriver, när hen visar starka känslor anser 45% av respondenterna vara acceptabelt. För att förstå hur olika kännetecken på psykiskt våld blir godtagbara av unga kan man förstå det utifrån normaliseringsprocessen. Normaliseringsprocessen beskrivs av Lundgren (1991:16) som gränser för vad som anses vara ett acceptabelt och oacceptabelt beteende, samt när dessa gränser suddas ut och att oacceptabla beteenden därefter upplevs som normala. Dessa beteenden blir en del av de sociala- och personliga normerna till ungdomar i deras parrelationer och anses därmed vara acceptabla. Däremot visar vårt resultat i allmänhet på att majoriteten av respondenterna inte har en tolerans för kontrollerande beteenden och kännetecken på psykiskt våld. Detta kan sammanliknas med resultatet i studien av Feiring mfl. (2002:377–378), som visade på att majoriteten av ungdomarna hade mer hälsosamma relationsattityder.

Det kan anses vara grovt att utifrån detta resultat dra en direkt gränsdragning till att det är psykiskt våld. Det är däremot viktigt att vara medveten om att dessa olika former av kontroll är kännetecken på psykiskt våld och anses vara varningssignaler som bör uppmärksammas (Socialstyrelsen, 2024:23). Vidare beskriver Järvinen (2017:281–300) hur psykiskt våld kan användas som ett verktyg för att utöva makt och kontroll över en person. För att förstå psykiskt våld i ungas parrelationer är det viktigt att förstå vad som händer i de små processerna i vardagslivet, samt de mekanismer som kommer smygande och med tiden normaliseras. Till exempel vilka tekniker som används för att begränsa sin partner i dagens samhälle och hur det

kommer till uttryck. Det är därför viktigt att förstå unga som grupp, då unga med begränsande erfarenheter av tidigare relationer har stort utrymme till att skapa egna gränser för vad som anses vara acceptabelt och inte i en relation.

6.3 Samband mellan sociala medier och psykiskt våld

Vår tredje frågeställning handlar om potentiella samband mellan användning av sociala medier och psykiskt våld. För att förstå komplexiteten av psykiskt våld och kontrollerande beteenden måste man även implementera den kontroll som sker på sociala medier. Sociala medier är ett medium som är mycket integrerat i ungas liv, där tydliga gränsdragningar på vad som är ett acceptabelt och ett oacceptabelt beteende kan vara svårt att skilja. I enkätens frågor om respondenternas attityder för sociala medier fanns det tydliga skillnader för hur accepterade man var att sin partner får interagera med det motsatta könet. Resultatet visade bland annat på att det finns en skillnad i respondenternas attityder kopplat till hur tillåtet det var att sin partner fick gilla bilder, följa och prata med det motsatta könet på sociala medier. Att interagera med det motsatta könet genom att prata eller skriva med varandra, ansågs enligt majoriteten av respondenterna vara mindre acceptabelt än att följa eller gilla en bild. Vidare visade resultatet på att nästan hälften av respondenterna ändrar sin åsikt vad gäller från att acceptera att sin partner får följa och gilla bilder av det motsatta könet, till att prata med det på sociala medier. Varav 9% och 11% motsätter sig att sin partner får följa alternativt gilla en bild. Det visar på att majoriteten av respondenternas attityder är i stort sett tillåtande, men att trots det finns det en viss restriktion när det kommer till att prata/skriva då 26% motsätter sig det. Vilken faktor som utgör att en stor del av de respondenter som håller helt och hållet med om att man ska kunna följa och gilla bilder av det motsatta könet ändrar sin mening vad gäller att prata eller skriva med det motsatta könet, hade varit intressant att studera vidare om. Till exempel att undersöka vad det finns för bakomliggande faktorer som gör att en så pass stor procentandel ändrar sin åsikt kring påståendet. Korkmaz (2021:85) beskriver i sin studie att kontrollerande beteenden på sociala medier var det vanligaste förekommande.

Studiens resultat är något som kan förstås utifrån begreppen sociala- och personliga normer (Alfredsson, 2016:19). På så sätt kan man förstå vad en individ har för

tolerans i sin parrelation och grunderna till den. Om individens personliga normer tolererar att sin partner får följa och gilla bilder av det motsatta könet på sociala medier, medan hen inte får prata med det motsatta könet, bygger det på individens personliga åsikt och attityd till vad som anses vara normativt i ett förhållande. Eftersom det var ungefär hälften av respondenterna som ändrar sin attityd gällande frågorna om integrering med det motsatta könet på sociala medier. Detta kan man förstå utifrån att det är en social norm, att sin partner inte ska interagera enskilt med det motsatta könet. Något som inte anses vara accepterat inom denna åldersgrupp eller eventuellt i samhället generellt (ibid.). Om detta däremot är ett kännetecken på psykiskt våld kan vara svårt att tolka, då majoriteten fortfarande har en acceptans för beteendet. Däremot kan det finnas ett potentiellt samband kring att begränsa någon och psykiskt våld. Kontroll kan beskrivas som en form av maktmedel för att upprätthålla makt över sin partner, exempelvis genom restriktioner på sociala medier, angående vad sin partner får tillåtelse för (Socialstyrelsen, 2024:52).

Angående enkätfrågan om attityder till att se sin partner dagligen på ”snapmap”, var något som förvånade oss. Resultatet visar att snapmap är en normaliserad och accepterad form av kontroll bland unga, för att se vart sin partner är och vilka den umgås med. Dock visade resultatet på att det var liknande resultat angående om man var för eller emot att man ska kunna se var sin partner befinner sig på daglig basis, 46% anser det godtagbart medan 54% motsätter det. Det är alltså en jämn fördelning mellan respondenterna om man anser det är acceptabelt eller inte. Å ena sidan kan resultatet förstås som att snapmap har varit en ”trend” och en normaliserad del av ungas vardag under en lång tid, att personer börjar ”tröttna” på den kontrollen att alltid hålla koll på vart en person är, vilka den umgås med och när den är aktiv på sin telefon. Å andra sidan kan man förstå det som att det är en tvådelad åsikt bland respondenterna om man anser att denna kontroll är godtagbar eller inte i ett förhållande. Vidare kan man förstå ungas attityder kring kontroll av till exempel snapmap, utifrån normaliseringsprocessen (Lundgren, 1991:15). Att uppleva ett behov av kontroll gällande att veta var sin partner befinner sig dagligen, är ett kontrollerande beteende som kan anses vara normaliserat och accepterat i samhället. Om man konstant vet var sin partner befinner sig kan det kontrollerande beteendet efter en tid normaliseras utifrån normaliseringsprocessen. I studien av Reed, Tolman

och Ward (2017:79-80) uppmärksammar dem att sociala medier har en betydande roll för unga parrelationers standarder. Till exempel kan det leda till att våldsamma beteenden normaliseras och istället ses som ett kärleksspråk.

Vidare kan man förstå normaliseringsprocessen som avvikande handlingar som uppfattas som ”vanliga” som vidare accepteras och upprätthålls i vardagen (Lundgren, 1991:15). Detta är något som vidare kan bli problematiskt om gränserna suddas ut mellan vad som anses vara kontroll och vidmakthållning, jämförande med omtanke och kärlek (ibid.). Reed, Tolman och Ward (2017:80) uppger i sin studie att sociala medier ger möjlighet till att kontrollera och förfölja sin partner då kontakten mellan varandra blir konstant då man alltid är uppkopplad. Resultatet sammanliknas med vår studie då 71% av respondenterna anser att sociala medier kan förenkla partnerkontroll. Studien av Brown & Hegarty (2024:3) beskriver även i sin studie hur tekniken underlättar övervakning av sin partner, då man till exempel kan se exakt var partnern befinner sig i ett live-format (ibid.). Det innebär alltså att sociala medier underlättar upprätthållandet av kontroll och övervakning samt bidrar till ökade möjligheter för psykiskt våld.

För att förstå unga parrelationers kontroll måste man förstå hur offline och online kontroll hänger ihop och inte kan särskiljas när man pratar om fenomenet, eftersom ungas liv till stor del består av att oavbrutet vara online. Zanellati (2015:18) uppmärksammade att sociala medier och teknik används för att rapportera och kontrollera offlineaktiviteter. Studiens resultat visar på en normalisering av online- och offlinekontroll (ibid.). Man kan förstå detta som att dagens ungdomar alltid är online, då de är ständigt uppkopplade med stor tillgång till sociala medier och internet. Genom att endast använda sin mobil får man reda på vart sina kompisar är, upprätthålla en ständig kontakt, samt uppkoppling till resterande världen genom push notiser på nyheter osv. Kan man då någon gång vara helt offline i dagens samhälle? Vad händer i relationen om partnern går offline, så att partnern inte kan se vart sin partner är? Kan det påverka normaliseringen av psykiskt våld?

6.4 Uppfattning om psykiskt våld beroende på kön

Den sista frågeställning angående hur unga personers uppfattningar om psykiskt våld skiljer sig åt beroende på kön, visade resultatet på att det i viss omfattning finns skillnader inom ett fåtal områden. Enkätfrågan om sin partner får umgås med kompisar av det motsatta könet ansågs det även vara ett mer oacceptabelt beteende bland männen. Då det var 40% av männen som tog helt och hållet eller delvis avstånd, kontra kvinnornas 27%. Att kräva att få gå igenom sin partners mobiltelefon regelbundet menade också männen var ett mer acceptabelt beteende än kvinnorna. Då 20% av männen håller delvis eller helt och hållet med, till skillnad från kvinnorna som motsvarade 9%. Att det var just dessa frågor som det fanns en könsskillnad på var något som väckte ett intresse. Denna kontroll kan anses vara en maktteknik, ett sätt att ”göra” makt för att kunna få eller upprätthålla makt (Börjesson & Rehn, 2020:11–12). Det kan även kopplas samman med otillbörlig kontroll som innebär att begränsa en individs handlingsfrihet där gärningarna är av sådan karaktär att det allvarligt kan skada personens självkänsla (NCK, 2023). Kontroll kan beskrivas som en form av maktmedel för att upprätthålla makt över sin partner, exempelvis genom restriktioner på sociala medier, angående vad sin partner får tillåtelse för (Socialstyrelsen, 2024:52).

Enligt Keiholtz m.fl.(2023:417) har män och kvinnor liknande upplevelser och förekomst av psykiskt våld, något som resultatet även visar på i denna studie. Vi tror att det finns förutfattade meningar om att män har mer kontrollerande beteenden, däremot visar det i denna studie, samt tidigare studier, att det inte är betydande könsskillnader gällande upplevelser och attityder av psykiskt våld. Då både män och kvinnor upplever det i ungefärlig lika grad. Könsskillnaden bland respondenternas attityder och upplevelser visade sig vara halvstegsskillnad som är 0.5 på en 1–4 skala. Även om skillnaden endast var liten var den ändå signifikant. Vårt resultat hade däremot kunnat vara annorlunda om fler män deltog i studien, vilket är viktigt att belysa. Studien av Blom (2015:9–10) visade en överrepresentation av kvinnor som upplevt kännetecknen på psykiskt våld och kontrollerande beteende. Det vill säga att unga kvinnor i större utsträckning hade blivit mer utsatta för emotionellt våld än män. I vår studie fick vi fram på enkätfrågan om man anser det

godtagbart att hindra sin partner från att göra det den vill, att 23% av männen håller delvis eller helt och håller med, motsvarande 4% av kvinnorna.

Det var en könsskillnad angående frågan om en partner får bära vilka kläder hen vill och frågan om en partner får välja helt själv vad man ska lägga upp på sina sociala medier. I dessa fall visade resultatet på att männen var något mer kritiska till dessa beteenden. Enligt Zanellati (2015:52) rapporterades sexuell påtryckning vara riktat mot unga kvinnor där till exempel sexuella bilder var mer problematiskt mot dessa då det var såbara för att sära sitt rykte. Det kom även fram i vår studie att det var skillnad mellan könen gällande attityderna kring att säga till sin partner att hen överdriver och att säga elaka ord vid bråk. Något som männen ansåg i större utsträckning var ett mer acceptabelt beteende än kvinnorna.

I vår studie visar resultatet att majoriteten av kvinnor och män har hälsosamma- och icke kontrollerande attityder, kvinnor i något större utsträckning. Studien visar även att kvinnor och män i lika stor utsträckning har upplevelser av kännetecknen på psykiskt våld. Vad säger detta om ungas attityder? Dessutom är det 52% som uppger att de helt och hållet förstår vad psykiskt våld innebär, samt 40% som anser att de delvis förstår dess innebörd.

6.5 Avslutande ord

Avslutningsvis går det att diskutera angående de bortfall av personer som deltagit i enkäten. Då vi har utgått från ett bekvämlighets- och snöbollsurval kan vi inte med övertygelse veta om studien är representativ. Däremot kan de finnas likheter från denna studie till åldersgruppen generellt sett, det är däremot inte något vi kan få fram eller redovisa genom denna studie då urvalet varit begränsat. Det går även att belysa resultat utifrån aspekten att det är två tredjedelar av kvinnor som deltagit i studien och en tredje del män, vilket är något som kan påverkat resultatets utfall. Utifrån studiens begränsning kunde vi heller inte ställa frågor som är passande till alla sexuella läggningar, utan fokuserade främst på heterosexuella parrelationer. För att undersöka detta hade vi behövt en större population och mer tid för att utföra studien. På enkätens andra del där frågorna endast ställdes till personer som har ett nuvarande förhållande eller haft tidigare, var det 100 personer som kvalificerade till denna del, men endast 89 personer svarar på enkätens sista fråga. Detta är något som

kan vara betydande att uppmärksamma, däremot borde bortfallet inte vara så markant att det har påverkan på studiens resultat. Därmed finns det vissa begränsningar i hur långt vi kan dra våra slutsatser, då det finns vissa begränsningar i hur många som deltagit i studien. Metoden kan eventuellt även missat en variation av respondenter, såsom etnicitet, socioekonomisk bakgrund, sexuell läggning eller andra intressen.

6.6 Vidare forskningsidéer

I framtida studier hade det varit viktigt att utföra denna studie fast i en större kontext, för att undersöka om denna studies resultat är generell till populationen av unga vuxna. I denna studie är det 10–15% som ofta eller alltid upplever kännetecknen på psykiskt våld, vilket hade kunnat anses vara en liten procentandel i jämförelse med antalet respondenter, däremot kan denna studie kan ge oss en bild av hur det kan vara i ett större sammanhang, då är 10–20% ha stor betydelse. En annan viktig forskningsidé är att få en djupare bild av ungas attityder, kontrollerande beteende samt orsakerna till dessa, genom till exempel en kvalitativ studie med intervjuer av unga. Man hade även kunnat tagit i betraktning variablerna etnicitet och sexuell läggning i ungas parrelationer i en större studie.

Sellgren m.fl. (2021:85) lyfter att ungdomar saknar kunskap om våld i nära relationer samt att det finns en bristande informations-spridning gällande ungdomar i denna utsatta situation. Studien beskriver även behovet av att öka kunskapen som i ett vidare led kan innebära en minskad utsatthet. Vi anser att denna studie kan bidra till kunskapsspridning och uppmärksamhet till det psykiska våldet bland unga, samt lyfta unga som utsatt grupp. Vi öppnar upp för en dialog kring kontrollerande beteende, attityder och upplevelser bland unga för att visa att psykiskt våld inte är svart och vitt, utan det är svårt att definiera var gränserna går. I och med ökad kunskap tror vi att gränserna för acceptabelt beteende blir mer tydligt, och att det bidrar till våldsprevention och minskad utsatthet bland unga.

7. Referenser

- Alfredsson, Helen (2016). *Intimate Partner Violence: Beliefs and Psychological Predictors of Intentions to Intervene Among the Swedish General Public*. Göteborg Universitet: Department of psychology.
- Axel, Sofia. (2018). (BRÅ). *Brott i nära relationer bland unga*.
<https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2018-06-15-brott-i-nara-relationer-bland-unga.html>
- Blom, Helena. (2016). (Avhandling). *Violence exposure among swedish youth*. Umeå univeristet. Department of clinical sciences, obstretics and gynecology.
<http://umu.divaportal.org/smash/record.jsf?language=sv&pid=diva2%3A849030&dswid=-4671>
- Brottsförebyggande rådet. (2024). *Våld i nära relationer*. Hämtad från:
<https://bra.se/statistik/statistik-om-brottstyper/vald-i-nara-relationer.html>
Hämtad (26/03-2024).
- Brottsförebyggande rådet. (2022). *Brott i nära relation*. Hämtad från:
<https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2024-05-06-brott-i-nara-relation.html> Hämtad (16/09-2024).
- Brottsofferjouren. (2024). *Våld i nära relationer*. Hämtad 20 februari 2024, från
<https://www.brottsofferjouren.se/brottsofferstod/olika-brottstyper/vald-i-nara>
- Brown, C., & Hegarty, K (2024). *Fear and Distress: How Can We Measure the Impact of Technology-Facilitated Abuse in Relationships? - ProQuest*.
Hämtad från:
<https://www.proquest.com/docview/2918789701/fulltextPDF/73E984E9710B47CAP/Q/1?accountid=11162&sourcetype=Scholarly%20Journals>
Hämtad (22/02-2024)
- Bryman, Alan. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB
- Börjesson, Mats & Rehn, Alf (2009): *Makt*. Stockholm: Liber.
- Carney, Michelle Mohr & Barner, John R. (2012). *Prevalence of partner abuse: rates of emotional abuse and control*.
<https://www.ingentaconnect.com/content/springer/pa/2012/00000003/00000003/art00002#> Hämtad (30/09-2024)

- Deborah A. Abowitz, David, Knox & Marty, Zusman, (2010). Emotional Abuse among undergraduates in romantic relationships. Hämtat från https://www-jstor-org.ezproxy.ub.gu.se/stable/23028825?searchText=&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dpsychological%2Bviolence%2Bin%2Brelationships%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&searchKey=&refreqid=fastly-default%3A9ff75e462d67b7ee5721dbacdf67f29a&seq=2. Hämtad (30/09-24).
- Feiring, Candice, Deblinger, Esther, Hoch-Espada, Amy, Haworth, Tom. (2002). *Romantic relationship aggression and attitudes in high school students: The role of gender, grade, and attachment and emotional styles - ProQuest*. Hämtad från: <https://www.proquest.com/docview/204647611/24E42667C4844F39PQ/1?accountid=11162&sourcetype=Scholarly%20Journals> Hämtad: (22/02-24).
- Fox, Karen (2015). *Rethinking experience: what do we mean by this word "experience"?* https://www.researchgate.net/publication/238458018_Rethinking_Experience_What_Do_We_Mean_by_This_Word_Experience Hämtad (24/09-2024)
- Eagly, Alice & Cahiken, Shelly (1998) *Attitude structure and function*. https://books.google.se/books?hl=sv&lr=&id=-4InWCsra7IC&oi=fnd&pg=PA269&ots=hckF_R-nte&sig=RcEtZb_8-99CNQiXEUfCWhz4iXU&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false Hämtad (30/09-2024)
- Haralddotter, Y. (2023). *Psykisk misshandel kan bli eget brott—Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK)—Uppsala universitet*. Uppsala universitet. Hämtad 20 februari, från: <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/om-kunskapsbanken/kunskapsbankens-reportagearkiv/?tarContentId=1059780>
- Haralddotter, Y. (2023). *Våld i nära relationer—Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK)—Uppsala universitet*. Uppsala universitet. <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/vald-inara-relationer/>
- Haralddotter, Y. (2023). *Våldets uttryck och mekanismer—Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK)—Uppsala universitet*. Uppsala universitet.

<https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/valdetsuttryck-och-mekanismer/>

Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2021). Digital Dating Abuse Among a National Sample of U.S. Youth. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(23–24), 11088–11108. <https://doi.org/10.1177/0886260519897344>

Jämställdhetsmyndigheten. (2024). “Istanbulkonventionen - europeiskt avtal om våld mot kvinnor”. Hämtad från:

<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/fakta-omjamstalldhet/istanbulkonventionen-europeiskt-avtal-om-vald-mot-kvinnor/> Hämtad (02/28-2024).

Jämställdhetsmyndigheten, 2021. *Fakta och statistik*. Länk:

<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/fakta-och-statistik/>

Järvinen, Margaretha (2017). *Ett maktperspektiv på mötet mellan klient och system*. I

Meeuwisse, Anna, & Swärd, Hans (2017). *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur & kultur.

Keilholtz, Brooke M, Spencer, Chelsea M, Vail, Summer & Palmer, Megan. (2023).

Relationship dynamics associated with emotional IPV perpetration and victimization: A meta-analysis.

<https://www.proquest.com/docview/2805226030/31DB3D9E725F44C2PQ/1?accountid=11162&sourcetype=Scholarly%20Journals>

Korkmaz, S. (2021). *Youth Intimate Partner Violence in Sweden*.

<https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1538821/FULLTEXT01.pdf>

Stockholm: US-AB.

Krivoshchekov, V, Gulevich, O, & Blagov, I. (2023). *Traditional masculinity and male violence against women: A meta-analytic examination*.

<https://www.proquest.com/docview/2769665057/31DB3D9E725F44C2PQ/2?accountid=11162&parentSessionId=cDQeEeRL6eEi3Yq%2FJnopcodek1RnBI49Pu4ABDtMgrKWo%3D&sourcetype=Scholarly%20Journals>

Kroger, Jane (2020). *Identitet i unga vuxenåren*. I Frisén, Ann, & Hwang, Philip

(2020). *Ungdomar och Identitet*. Stockholm: Natur & Kultur.

- Lundgren, Eva. (1991). *Våldets normaliseringsprocess, två parter – två strategier*.
Uppsala Universitet.
- Meiksin, R., Bonell, C., Bhatia, A., Melendez-Torres, G. J., Kyegombe, N., & Kohli, A. (2024). Social norms about dating and relationship violence and gender among adolescents: Systematic review of measures used in dating and relationship violence research. *Trauma, Violence, & Abuse*, 25(1), 448–462.
<https://doi.org/10.1177/15248380231155526>
- Nationellt centrum för kvinnor. (2023). *Våld som privat eller politisk fråga*
Hämtad från: <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/mans-vald-mot-kvinnor-ett-globaltperspektiv/vald-som-privat-eller-politisk-fraga/> Hämtad (02/27-2024).
- Nationellt centrum för kvinnor. (2023). *Våld i nära relationer*. Hämtad från:
<https://www.uu.se/centrum/nck/kunskapsbank-om-vald/fakta-och-forskning-om-vald/vald-i-nara-relationer> Hämtad (02/27-2024).
- Nilsson, Gabriella & Lövkrona, Inger (2020). *Våldets kön*. Studentlitteratur AB, Lund.
- Nygren, Lennart. (2019). I Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica. (2019). *Etiska dilemman: forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Gleerups Utbildning AB.
- Pettersson, Tove (2021). *Kriminologiska perspektiv på GENUS & BROTT*.
Stockholm: Liber.
- Reed, Lauren A, Tolman, Richard M & Ward, Monique L (2017). *Gender matters: Experiences and consequences of digital dating abuse victimization in adolescent dating relationships*.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0140197117300817?via%3Dihub>
- Regeringen. Lång, V, & Käätä, J. S. (2022). *Straffansvar för psykiskt våld, Ds 2022:18*. Hämtat från:
<https://www.regeringen.se/contentassets/c0aef5057df6437c9e57e5daa1805bde/straffansvar-for-psykiskt-vald-ds-202218.pdf>
- Rosén, Elisabeth. (2023). *Tecken på psykisk misshandel i en relation*. Hämtat från:
<https://www.kry.se/din-halsa/tecken-pa-psykisk-misshandel/>

- Roks, Riksorganisation för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige. (u.å). *Psykisk misshandel*. Hämtad från: <https://www.roks.se/har-finns-kunskap/psykisk-misshandel>
- Savasuk-Luxton, R. (2023). Examining potential pathways to adolescent dating violence and the impact of youth relationship education on common correlates of adolescent dating violence [ProQuest Information & Learning (US)]. I *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering* (Vol. 84, Nummer 8-B).
https://www.proquest.com/docview/2818897000/9EF746F0FAF84E91PQ/2?sourcety_pe=Dissertations%20&%20Theses
- Skau, Greta Marie. (2018). *Mellan makt och hjälp – om det flertydiga förhållandet mellan klient och hjälpare*. Liber AB.
- Sears, H. A., & Byers, E. S. (2010). Adolescent Girls' and Boys' Experiences of Psychologically, Physically, and Sexually Aggressive Behaviors in Their Dating Relationships: Co-Occurrence and Emotional Reaction. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19(5), 517–539.
<https://doi.org/10.1080/10926771.2010.495035>
- Sellgren Karlsson, Monika & Westfelt, Lisa. (2021). Brottsförebygganderådet. *Våld i ungas parrelationer*. Rapport 2021:15. Hämtad från:
https://bra.se/download/18.79079f9d17cc01fce50bb/1635487700517/2021_15_Vald_i_ungas_parrelationer.pdf
- Svedmark, Eva. (2019). I Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica. (2019). *Etiska dilemman: forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Gleerups Utbildning AB.
- Socialstyrelsen. (2024). *Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Ett utbildningsmaterial*. Hämtad från:
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint>
- Socialstyrelsen, (2020). *Förebygga och upptäcka – våldsbejakande extremism – reflektionsövningar*. Hämtat från:
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/dokument-webb/ovrigt/valdsbejakande-utbildningspaket-forebygga-och-upptacka-reflektionsovningar.pdf>

- Svartsjuka är inte romantiskt. *Svartsjuka är inte romantiskt*. Hämtad 20 februari 2024, från <https://www.svartsjukaarinteromantiskt.se/sv/>
- Sveriges kommuner och landsting. (2021). *Våldets konsekvenser*. Hämtad 20 februari 2024, från https://skr.se/skr/arbetsgivarekollektivavtal/arbetsmiljo/valdinararelationstodf/ordigso_mchef/valdetskonsekvenser.35404.html
- Riksdagen. *Psykisk misshandel som ny brottsrubricering (Motion 2023/24:1013 av Aylin Nouri(S))*. Hämtad (20/02-2024), från: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/psykisk-misshandel-som-ny-brottsrubricering_hb021013/
- Riksdagen. *Våld i nära relation – ett samhällsproblem (Motion 2020/21:2958 av Johan Hedin m.fl. (C))*. Hämtad (20/02-2024), från <https://data.riksdagen.se/fil/EA940587-C162-45D8-A8FA-87D05A19AC88>
- Tjejjouren, Dalia. *Psykisk misshandel | Roks tjejjourer*. (2024). Hämtad 20 februari 2024, från <https://roktjejjourer.se/tjejjouren-dalia/psykisk-misshandel>
- Wilson, T., & Maloney, M. (2019). Dating Violence in Adolescent Relationships. *International Journal of the Whole Child*, 4(2), 82–87. <https://www.proquest.com/docview/2396825375/264D438F0F924DB1P/Q/12?accountid=11162&sourcetype=Scholarly%20Journals>
- Zanellati, Vittoria. (2015). *Safeguarding Teenage Intimate Relationships (STIR)* <https://medinstgenderstudies.org/wp-content/uploads/STIR-Exec-Summary-English.pdf>

Bilaga 1. Informationsbrev till respondenter

Informationsbrev

Vi heter Kristine Hermansen och Clara Peterson och studerar på sista året på socionomprogrammet på Göteborgs universitet. Vi skriver just nu vår kandidatuppsats och hade därför varit väldigt tacksamma om just du vill delta på en kort enkät.

Information till enkättagare

Vi skulle vilja fråga dig om du vill delta i vår studie som handlar om unga personer och deras medvetenhet, kunskap och upplevelser av psykiskt våld. Du behöver vara mellan 18 och 24 år gammal. I det här dokumentet får du information om studien och vad det innebär att delta.

Vad är det för ett projekt och varför vill ni att jag ska delta?

Denna studie riktar sig till ungdomars uppfattning och upplevelser av parrelationer. Vi är intresserade av just dina tankar om vad som är okej och inte i parrelationer. Detta vill vi undersöka för att skapa bättre förståelse för ungdomars tankar om parrelationer och kunskap om kontrollerande beteenden och psykiskt våld. För att delta i studien behöver du varken ha haft ett tidigare förhållande eller upplevt kontrollerande beteenden och psykiskt våld. För att oavsett vill vi åt dina tankar kring ämnet.

Hur går projektet till?

Vi skickar ut digitala enkäter genom ett formulär via Qualtrics. Namn kommer inte att samlas in och informationen som uppges bevaras konfidentiellt, så ingen obehörig kan komma åt det. Vi kommer endast fråga om ditt kön och ålder. Detta för att vi ska kunna jämföra och se skillnader/likheter mellan olika kön och åldrar. Det du svarar kommer inte lämnas vidare och svaren kommer raderas efter färdigställd studie. Enkäten kommer ta max 5 minuter att besvara. De frågor som vi kommer ställa kommer handla om just dina tankar om olika påståenden kring parrelationer. Efter du har svarat på enkäten kommer vi inte fråga om namn eller annan identifierande information.

Du har alltid rätt att välja att inte svara på vissa frågor. Du har också rätt att när som helst och utan anledning välja att dra dig ur studien då ditt deltagande är helt frivilligt.

Vi kommer därefter analysera enkätsvaren. Vi strävar efter att få in 200 enkätsvar som vi sedan ska hitta gemensamma teman från och koppla till olika teoretiska begrepp. Detta kommer vidare vara en del av vårt resultat i studien. Därför hoppas vi att du svarar så ärligt som möjligt för att studien ska få ökad tillförlitlighet. Studien kommer att skrivas på ett sådant sätt så att ingen kommer att kunna identifiera enskilda deltagare.

Möjliga följder och risker med att delta i studien

Förhoppningen är att vi med hjälp av studien kan få ökad kunskap om ungdomars ställningstaganden till parrelationer och kontrollerande beteende, samt ungdomars medvetenhet om psykiskt våld. På sikt kan denna kunskap bidra till underlag för att stärka det förebyggande arbetet kring psykiskt våld och våld i nära relationer.

Genom att delta i studien kommer du att svara på frågor utifrån dina erfarenheter och åsikter. Vi vill understryka att detta kan väcka känslor och minnen, både i enkätsituationen och efteråt, vilket är viktigt att vara medveten om.

Om du behöver stöd under eller efter enkäten, vänd dig till följande vid behov: ungdomsmottagning eller din kurator på skola.

Vad händer med mina uppgifter?

Enbart de personer som är involverade i det arbete som utför studien i utbildningssyfte vid Göteborgs universitet ska kunna ta del av dina personuppgifter.

Det innebär exempelvis att vi två studenter som utför enkäten och eventuell handledare till oss kommer att ta del av dina personuppgifter. Dina rättigheter och ditt skydd är enliga med GDPRs rättigheter kring dataskyddsförordning. Ett viktigt syfte med GDPR är att stärka den enskildes integritet och ge denne ökad kontroll över de egna personuppgifterna. Universitetet är personuppgiftsansvarig och därför skyldiga att kunna visa att lagstiftningen följs. Därför är detta arbete anmält till universitetets register över behandlingar innan påbörjat personuppgiftsinsamlingen.

Du har rätt till att klaga till integritetsmyndigheten (IMY) om du anser att dina personuppgifter behandlas i strid med dataskyddsförordningen. Vi kommer endast använda de tjänster och verktyg som tillhandahålls av universitetet. Dina personuppgifter kommer enbart att behandlas under den tid som studentens arbete i utbildningssyfte pågår. Efter att arbetet har avslutats kommer studenten att radera personuppgifterna.

Hur får jag information om resultatet på studien?

Om du vill kan du mejla oss din mejl så kan vi meddela dig när studien är slutförd (mejl finns nedan). Studien kan komma att bli representerande för Göteborgs universitet i samband med en tävling om bästa C-uppsats för socionomprogrammet. Studien kommer då att läsas av ytterligare forskare och yrkesverksamma.

Deltagandet är frivilligt

Ditt deltagande är helt frivilligt. Du kan tacka nej utan att säga varför. Om du väljer att delta kan du när som helst avbryta ditt deltagande, utan att säga varför. Du kan också välja att inte besvara enskilda frågor utan att förklara varför.

Ansvariga för studien:

Kristine Hermansen, socionomstudent

E-post: gushermakr@student.gu.se

Clara Peterson, socionomstudent

E-post: gusclarpe@student.gu.se

Bilaga 2. Enkätfrågor

Har du läst och förstått informationsbrevet och samtycker till att delta i studien?

- Ja, jag samtycker till att delta i studien
- Nej, jag samtycker inte till att delta i studien

Del 1:

Ange ditt kön

- Man
- Kvinna
- Annat

Vilket är ditt födelseår?

- 2005
- 2004
- 2003
- 2002
- 2001
- 2000

Del 2:

1. I vilken mån håller du med att man alltid ska ha koll på sin partner? Till exempel veta vart din partner är, vad personen gör och vilka den umgås med.
 - Håller helt och hållet med
 - Håller delvis med
 - Tar delvis avstånd
 - Tar helt och hållet avstånd
2. I vilken mån håller du med om att en eventuell partner får gå på fest utan din tillåtelse
 - Håller helt och hållet med
 - Håller delvis med
 - Tar delvis avstånd
 - Tar helt och hållet avstånd
3. I vilken mån håller du med om att en eventuell partner kan bära vilka kläder hen vill?
 - Håller helt och hållet med
 - Håller delvis med
 - Tar delvis avstånd
 - Tar helt och hållet avstånd
4. I vilken mån håller du med om att en eventuell partner kan följa det motsatta könet på sociala medier?
 - Håller helt och hållet med
 - Håller delvis med
 - Tar delvis avstånd
 - Tar helt och hållet avstånd
5. I vilken mån håller du med om att en eventuell partner får gilla bilder på motsatta kön på sociala medier?
 - Håller helt och hållet med
 - Håller delvis med
 - Tar delvis avstånd

- Tar helt och håller avstånd
6. I vilken mån håller du med om att en eventuell partner ska få prata med det motsatta könet på sociala medier?
- Håller helt och hållet med
 - Håller delvis med
 - Tar delvis avstånd
 - Tar helt och håller avstånd
7. I vilken mån håller du med om att en eventuell partner ska få välja själv vad hen lägger upp på sina sociala medier?
- Håller helt och hållet med
 - Håller delvis med
 - Tar delvis avstånd
 - Tar helt och håller avstånd
8. I vilken mån håller du med om att man ska se vart din eventuella partner är på daglig basis, till exempel genom snap
- Håller helt och hållet med
 - Håller delvis med
 - Tar delvis avstånd
 - Tar helt och håller avstånd
9. I vilken mån håller du med om att en eventuell partner får umgås ensam med kompisar av det motsatta könet
- Håller helt och hållet med
 - Håller delvis med
 - Tar delvis avstånd
 - Tar helt och håller avstånd
10. I vilken mån håller du med om att är okej att säga till en eventuell partner som visar starka känslor att hen överdriver
- Håller helt och hållet med
 - Håller delvis med
 - Tar delvis avstånd
 - Tar helt och håller avstånd
11. I vilken mån tycker du det är okej att kalla en eventuell partner för ord som hora, fitta, idiot vid bråk
- Håller helt och hållet med
 - Håller delvis med
 - Tar delvis avstånd
 - Tar helt och håller avstånd
12. I vilken mån håller du med om att en eventuell partner får åka på resa utomlands med sina kompisar?
- Håller helt och hållet med
 - Håller delvis med
 - Tar delvis avstånd
 - Tar helt och håller avstånd
13. I vilken mån håller du med om att kan kräva att få gå igenom en eventuell partners mobil regelbundet?
- Håller helt och hållet med
 - Håller delvis med
 - Tar delvis avstånd
 - Tar helt och håller avstånd

14. I vilken mån håller du med om att en eventuell partner ska kunna hindra dig att göra det du vill?

- Håller helt och hållet med
- Håller delvis med
- Tar delvis avstånd
- Tar helt och håller avstånd

15. I vilken mån håller du med om att sociala medier gör det lättare att kontrollera en eventuell partner?

- Håller helt och hållet med
- Håller delvis med
- Tar delvis avstånd
- Tar helt och håller avstånd

16. Hur mycket förstår du vad psykiskt våld är?

- Förstår helt och hållet
- Förstår delvis
- Förstår till viss del
- Förstår inte vad det innebär

Har du en partner idag eller har du haft det tidigare i ditt liv?

- Ja
- Nej

Del 3:

1. Har din partner skrikit eller kallat dig elaka saker som har fått dig att må dåligt?

- Aldrig
- Någon gång
- Ofta
- Alltid

2. Har din partner sagt elaka saker om ditt utseende eller din kropp?

- Aldrig
- Någon gång
- Ofta
- Alltid

3. Har din partner sagt elaka saker om dina vänner/din familj?

- Aldrig
- Någon gång
- Ofta
- Alltid

4. Har din partner hotat med att skada sig själv på grund av att du inte gör som hen vill?

- Aldrig
- Någon gång
- Ofta
- Alltid

5. Har din partner hotat om att lämna dig för att få dig att må dåligt eller göra vad hen vill?

- Aldrig
- Någon gång
- Ofta
- Alltid

6. Har din partner fått dig att ifrågasätta dina tankar och upplevelser? (skriva ett exempel)

- Aldrig
- Någon gång
- Ofta

- Alltid
7. Har din partner anklagat dig, tex att det är ditt fel, varje gång ni bråkar?
- Aldrig
 - Någon gång
 - Ofta
 - Alltid
8. Har din partner försökt att få dig att göra som hen vill genom att spela på din rädsla, skuld eller medkänsla?
- Aldrig
 - Någon gång
 - Ofta
 - Alltid
9. Har din partner kritiserat/nedvärderat dig oavsett vad du gör så att du inte känner dig tillräckligt bra?
- Aldrig
 - Någon gång
 - Ofta
 - Alltid
10. Har din partner sagt att ingen annan vill ha dig, tycker om dig eller bryr sig om dig?
- Aldrig
 - Någon gång
 - Ofta
 - Alltid
11. Växlar din partner mellan att vara elak och snäll?
- Aldrig
 - Någon gång
 - Ofta
 - Alltid
12. Har du känt sig kontrollerad av din partner? Tex känt dig övervakad eller att hen bestämmer över dig och ditt liv
- Aldrig
 - Någon gång
 - Ofta
 - Alltid
13. Om du inte svarar din partner, på ca 2 timmar, har du då flera missade samtal på din mobil?
- Aldrig
 - Någon gång
 - Ofta
 - Alltid
14. Har din partner skickat elaka meddelanden på sociala medier/telefonen?
- Aldrig
 - Någon gång
 - Ofta
 - Alltid
15. Har du känt dig övervakad av din partners kompisar?
- Aldrig
 - Någon gång
 - Ofta
 - Alltid

16. Om din partner till exempel inte svarar, reagerar eller blir svartsjuk, får det dig då att känna att hen inte bryr sig om dig?

- Aldrig
- Någon gång
- Ofta
- Alltid

17. Är du rädd för din partner?

- Aldrig
- Någon gång
- Ofta
- Alltid

Bilaga 3. Tabell (t-test)

Group Statistics					
	Ange ditt kön:	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
I vilken mån håller du med att man alltid ska ha koll på sin partner? Till exempel veta vart din partner är, vad personen gör och vilka den umgås med.	Man	46	2.37	.826	.122
	Kvinna	81	2.41	.803	.089
I vilken mån håller du med att en eventuell partner får gå på fest utan din tillåtelse?	Man	46	1.98	1.064	.157
	Kvinna	81	1.70	.843	.094
I vilken mån håller du med att eventuell partner kan bära vilka kläder hen vill?	Man	46	1.83	.851	.126
	Kvinna	81	1.33	.775	.086
I vilken mån håller du med att en eventuell partner kan följa det motsatta könet på sociala medier?	Man	46	1.39	.856	.126
	Kvinna	81	1.38	.624	.069
I vilken mån håller du med att en eventuell partner får gilla bilder på det motsatta könet på sociala medier?	Man	46	1.57	.886	.131
	Kvinna	81	1.52	.673	.075
I vilken mån håller du med att en eventuell partner ska få prata med det motsatta könet på sociala medier?	Man	46	2.24	.993	.146
	Kvinna	81	2.04	.828	.092
I vilken mån håller du med att en eventuell partner ska få välja helt själv vad hen lägger upp på sina sociala medier?	Man	42	1.76	.850	.131
	Kvinna	75	1.25	.595	.069
I vilken mån håller du med att du ska se vart din eventuella partner är på daglig basis, till exempel genom snapmap?	Man	42	2.67	1.004	.155
	Kvinna	75	2.63	1.050	.121
I vilken mån håller du med att en eventuell partner får umgås ensam med kompisar av det motsatta könet?	Man	42	2.38	1.035	.160
	Kvinna	75	2.00	.930	.107
I vilken mån håller du med att det är okej att säga till en eventuell partner som visar starka känslor att hen överdriver?	Man	42	2.14	1.026	.158
	Kvinna	75	2.95	.943	.109
I vilken mån tycker du det är okej att kalla en eventuell partner för ord som till exempel "hora", "fitta", "idiot" vid bråk?	Man	41	3.61	.771	.120
	Kvinna	75	3.92	.319	.037
I vilken mån håller du med att en eventuell partner får åka på resa utomlands med sina kompisar?	Man	41	1.46	.778	.121
	Kvinna	75	1.31	.545	.063
I vilken mån håller du med att man kan kräva att få gå igenom en eventuell partners mobil regelbundet?	Man	41	3.17	.972	.152
	Kvinna	75	3.48	.665	.077

	Man	40	3.25	.870	.138
I vilken mån håller du med att en eventuell partner ska kunna hindra dig att göra det du vill?	Kvinna	75	3.64	.561	.065
I vilken mån håller du med att sociala medier gör det lättare att kontrollera en eventuell partner?	Man	41	2.34	.911	.142
	Kvinna	75	1.91	.932	.108
Hur mycket förstår du vad psykiskt våld är?	Man	41	1.49	.637	.100
	Kvinna	75	1.61	.676	.078
Har du en partner idag eller har haft tidigare i ditt liv?	Man	42	1.17	.377	.058
	Kvinna	74	1.14	.344	.040
Har din partner skrikit eller kallat dig elaka saker som har fått dig att må dåligt?	Man	34	1.62	.697	.120
	Kvinna	64	1.52	.734	.092
Har din partner sagt elaka saker om ditt utseende eller din kropp?	Man	34	1.35	.691	.119
	Kvinna	64	1.31	.639	.080
Har din partner sagt elaka saker om dina vänner eller din familj?	Man	34	1.53	.825	.142
	Kvinna	64	1.42	.708	.089
Har din partner hotat med att skada sig själv på grund av att du inte gör som hen vill?	Man	34	1.32	.768	.132
	Kvinna	64	1.28	.701	.088
Har din partner hotat om att lämna dig för att få dig att må dåligt eller få dig att göra som hen vill?	Man	34	1.38	.853	.146
	Kvinna	64	1.36	.743	.093
Har din partner fått dig att ifrågasätta dina tankar och upplevelser? Till exempel ifrågasätta din upplevelse av en situation.	Man	34	2.00	.778	.134
	Kvinna	64	2.02	.766	.096
Har din partner anklagat dig, till exempel att det är ditt fel varje gång ni bråkar?	Man	34	2.00	.953	.164
	Kvinna	64	1.84	.996	.124
Har din partner försökt att få dig göra som hen vill genom att spela på din rädsla, skuld eller medkänsla?	Man	34	1.68	.843	.145
	Kvinna	64	1.69	.889	.111
Har din partner kritiserat/nedvärderat dig oavsett vad du gör så att du inte känner dig tillräckligt bra?	Man	34	1.47	.788	.135
	Kvinna	64	1.48	.776	.097
Har din partner sagt att ingen annan vill ha dig, tycker om dig eller bryr sig om dig?	Man	33	1.24	.663	.115
	Kvinna	64	1.28	.723	.090
Växlar din partner mellan att vara elak och snäll?	Man	33	1.55	.794	.138
	Kvinna	64	1.45	.834	.104
Har du känt dig kontrollerad av din partner? Till exempel känt dig övervakad eller att hen bestämt över dig och ditt liv .	Man	33	1.70	.770	.134
	Kvinna	64	1.52	.873	.109
	Man	32	1.94	.914	.162

Om du inte svarar din partner, på ca 2 timmar, har du då (eller tror att du kommer ha) flera missade samtal på din mobil?	Kvinna	62	1.68	.763	.097
Har din partner skickat elaka meddelanden på sociala medier/sms?	Man	32	1.28	.683	.121
	Kvinna	62	1.32	.719	.091
	Man	32	1.81	.859	.152
Har du känt dig övervakad av din partners kompisar? Till exempel att dem har haft koll på dig när du har festat, varit med kompisar eller varit ute på stan.	Kvinna	62	1.26	.571	.072
Om din partner till exempel inte svarar, reagerar eller blir svartsjuk, får det dig då att känna att hen inte bryr sig om dig?	Man	32	1.69	.896	.158
	Kvinna	61	1.67	.701	.090
Är du rädd för din partner?	Man	32	1.34	.865	.153
	Kvinna	62	1.15	.355	.045

Independent Samples Test												
	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means	F	Sig.	t	df	Significance	Mean Difference	Std. Error	95% Confidence Interval of the Difference	Lower	Upper
I vilken mån håller du med att man alltid ska ha koll på sin partner? Till exempel veta vart din partner är, vad personen gör och vilka den umgås med.	Equal variances assumed	.244	.622	-.253	125	.400	.801	-.038	.150	-.334	.259	
	Equal variances not assumed			-.251	91.409	.401	.803	-.038	.151	-.338	.262	
I vilken mån håller du med att en eventuell partner får gå på fest utan din tillåtelse?	Equal variances assumed	2.095	.150	1.601	125	.056	.112	.275	.172	-.065	.614	
	Equal variances not assumed			1.502	77.278	.069	.137	.275	.183	-.089	.638	
I vilken mån håller du med att eventuell partner kan bära vilka kläder hen vill?	Equal variances assumed	1.194	.277	3.324	125	<.001	.001	.493	.148	.199	.786	
	Equal variances not assumed			3.238	86.510	<.001	.002	.493	.152	.190	.795	
I vilken mån håller du med att en eventuell partner kan följa det motsatta könet på sociala medier?	Equal variances assumed	1.264	.263	.065	125	.474	.948	.009	.132	.253	.270	

	Equal varian ces not assu med			.06 0	72.544	.476	.953	.009	.1 44	.2 78	.2 9 6
I vilken mån håller du med att en eventuell partner får gilla bilder på det motsatta könet på sociala medier?	Equal varian ces assu med	4.377	.038	.33 4	125	.369	.739	.047	.1 40	.2 30	.3 2 3
	Equal varian ces not assu med			.31 0	74.811	.379	.757	.047	.1 50	.2 53	.3 4 6
I vilken mån håller du med att en eventuell partner ska få prata med det motsatta könet på sociala medier?	Equal varian ces assu med	4.334	.039	1.2 28	125	.111	.222	.202	.1 65	.1 24	.5 2 8
	Equal varian ces not assu med			1.1 69	80.520	.123	.246	.202	.1 73	.1 42	.5 4 6
I vilken mån håller du med att en eventuell partner ska få välja helt själv vad hen lägger upp på sina sociala medier?	Equal varian ces assu med	10.298	.002	3.7 88	115	<.00 1	<.00 1	.509	.1 34	.2 43	.7 7 5
	Equal varian ces not assu med			3.4 35	63.914	<.00 1	.001	.509	.1 48	.2 13	.8 0 4
I vilken mån håller du med att du ska se vart din eventuella partner är på daglig basis, till exempel genom snapmap?	Equal varian ces assu med	.454	.502	.20 1	115	.421	.841	.040	.1 99	- .3 55	.4 3 5

	Equal varian ces not assu med			.20 3	88.239	.420	.839	.040	.1 97	- .3 51	.4 3 1
I vilken mån håller du med att en eventuell partner får umgås ensam med kompisar av det motsatta könet?	Equal varian ces assu med	2.816	.096	2.0 41	115	.022	.044	.381	.1 87	.0 11	.7 5 1

	Equal varian ces not assu med			1.9 80	77.671	.026	.051	.381	.1 92	.0 02	.7 6 4
I vilken mån håller du med att det är okej att säga till en eventuell partner som visar starka känslor att hen överdriver?	Equal varian ces assu med	.658	.419	- 4.2 85	115	<.00 1	<.00 1	-.804	.1 88	1. 17 5	.4 3 2
	Equal varian ces not assu med			- 4.1 84	79.156	<.00 1	<.00 1	-.804	.1 92	1. 18 6	.4 2 1
I vilken mån tycker du det är okej att kalla en eventuell partner för ord som till exempel "hora", "fitta", "idiot" vid bråk?	Equal varian ces assu med	33.117	<.00 1	- 3.0 50	114	.001	.003	-.310	.1 02	- .5 12	.1 0 9
	Equal varian ces not assu med			- 2.4 65	47.608	.009	.017	-.310	.1 26	.5 63	.0 5 7
I vilken mån håller du med att en eventuell partner får åka på resa utomlands med sina kompisar?	Equal varian ces assu med	6.972	.009	1.2 69	114	.104	.207	.157	.1 24	.0 88	.4 0 2
	Equal varian ces not assu med			1.1 46	61.912	.128	.256	.157	.1 37	.1 17	.4 3 0
I vilken mån håller du med att man kan kräva att få gå igenom en eventuell partners mobil regelbundet?	Equal varian ces assu med	4.569	.035	- 2.0 24	114	.023	.045	-.309	.1 53	.6 12	.0 0 7
	Equal varian ces not assu med			- 1.8 18	60.922	.037	.074	-.309	.1 70	- .6 49	.0 3 1
I vilken mån håller du med att en eventuell partner ska kunna hindra dig att göra det du vill?	Equal varian ces assu med	16.248	<.00 1	- 2.9 15	113	.002	.004	-.390	.1 34	- .6 55	.1 2 5

	Equal varian ces not assu med			- 2.5 66	56.749	.006	.013	-.390	.1 52	.6 94	.0 8 6
I vilken mån håller du med att sociala medier gör det lättare att kontrollera en eventuell partner?	Equal varian ces assu med	.093	.761	2.4 20	114	.009	.017	.435	.1 80	.0 79	.7 9 1
	Equal varian ces not assu med			2.4 36	84.016	.008	.017	.435	.1 78	.0 80	.7 9 0
Hur mycket förstår du vad psykiskt våld är?	Equal varian ces assu med	.984	.323	- .97 6	114	.166	.331	-.126	.1 29	.3 80	.1 2 9
	Equal varian ces not assu med			- .99 3	86.597	.162	.324	-.126	.1 26	.3 77	.1 2 6
Har du en partner idag eller har haft tidigare i ditt liv?	Equal varian ces assu med	.823	.366	.45 8	114	.324	.648	.032	.0 69	.1 05	.1 6 8
	Equal varian ces not assu med			.44 6	79.002	.328	.657	.032	.0 71	.1 09	.1 7 2
Har din partner skrikit eller kallat dig elaka saker som har fått dig att må dåligt?	Equal varian ces assu med	.141	.708	.66 6	96	.253	.507	.102	.1 53	.2 02	.4 0 6
	Equal varian ces not assu med			.67 7	70.560	.250	.501	.102	.1 51	- .1 99	.4 0 3
Har din partner sagt elaka saker om ditt utseende eller din kropp?	Equal varian ces assu med	.198	.658	.29 0	96	.386	.773	.040	.1 40	- .2 37	.3 1 7

	Equal varian ces not assu med			.28 3	62.999	.389	.778	.040	.1 43	- .2 45	.3 2 6
Har din partner sagt elaka saker om dina vänner eller din familj?	Equal varian ces assu med	.647	.423	.67 5	96	.251	.501	.108	.1 59	- .2 09	.4 2 4
	Equal varian ces not assu med			.64 4	59.145	.261	.522	.108	.1 67	.2 26	.4 4 2
Har din partner hotat med att skada sig själv på grund av att du inte gör som hen vill?	Equal varian ces assu med	.122	.728	.27 5	96	.392	.784	.042	.1 54	.2 63	.3 4 7
	Equal varian ces not assu med			.26 7	62.299	.395	.790	.042	.1 58	.2 74	.3 5 8
Har din partner hotat om att lämna dig för att få dig att må dåligt eller få dig att göra som hen vill?	Equal varian ces assu med	.171	.680	.13 8	96	.445	.890	.023	.1 66	- .3 07	.3 5 3
	Equal varian ces not assu med			.13 3	59.818	.447	.895	.023	.1 73	.3 24	.3 7 0
Har din partner fått dig att ifrågasätta dina tankar och upplevelser? Till exempel ifrågasätta din upplevelse av en situation.	Equal varian ces assu med	.500	.481	- .09 6	96	.462	.924	-.016	.1 64	.3 40	.3 0 9
	Equal varian ces not assu med			- .09 5	66.480	.462	.925	-.016	.1 64	.3 44	.3 1 2
Har din partner anklagat dig, till exempel att det är ditt fel varje gång ni bråkar?	Equal varian ces assu med	.810	.371	.75 0	96	.227	.455	.156	.2 08	.2 57	.5 7 0

	Equal varian ces not assu med			.76 0	69.995	.225	.450	.156	.2 05	- .2 54	.5 6 6
--	--	--	--	----------	--------	------	------	------	----------	---------------	--------------

Har din partner försökt att få dig göra som hen vill genom att spela på din rädsla, skuld eller medkänsla?	Equal varian ces assu med	1.740	.190	- .06 0	96	.476	.953	-.011	.1 85	- .3 79	.3 5 7
	Equal varian ces not assu med			- .06 1	70.592	.476	.952	-.011	.1 82	.3 75	.3 5 2
Har din partner kritiserat/nedvärderat dig oavsett vad du gör så att du inte känner dig tillräckligt bra?	Equal varian ces assu med	.000	.992	- .08 3	96	.467	.934	-.014	.1 66	.3 42	.3 1 5
	Equal varian ces not assu med			- .08 3	66.579	.467	.934	-.014	.1 66	.3 46	.3 1 8
Har din partner sagt att ingen annan vill ha dig, tycker om dig eller bryr sig om dig?	Equal varian ces assu med	.223	.638	- .25 8	95	.399	.797	-.039	.1 51	.3 38	.2 6 0
	Equal varian ces not assu med			- .26 5	69.939	.396	.792	-.039	.1 47	.3 31	.2 5 4
Växlar din partner mellan att vara elak och snäll?	Equal varian ces assu med	.047	.829	.52 5	95	.300	.601	.092	.1 76	.2 57	.4 4 2
	Equal varian ces not assu med			.53 3	67.660	.298	.596	.092	.1 73	.2 53	.4 3 8
Har du känt dig kontrollerad av din partner? Till exempel känt dig övervakad eller att hen bestämt över dig och ditt liv .	Equal varian ces assu med	.316	.575	1.0 08	95	.158	.316	.181	.1 80	.1 76	.5 3 9

	Equal varian ces not assu med			1.0 49	72.322	.149	.298	.181	.1 73	- .1 63	.5 2 6
Om du inte svarar din partner, på ca 2 timmar, har du då (eller tror att du kommer ha) flera missade samtal på din mobil?	Equal varian ces assu med	.011	.917	1.4 62	92	.074	.147	.260	.1 78	- .0 93	.6 1 3
	Equal varian ces not assu med			1.3 81	53.816	.087	.173	.260	.1 88	- .1 18	.6 3 8
Har din partner skickat elaka meddelanden på sociala medier/sms?	Equal varian ces assu med	.234	.630	- .26 8	92	.394	.789	-.041	.1 54	- .3 47	.2 6 4
	Equal varian ces not assu med			- .27 3	65.681	.393	.786	-.041	.1 51	.3 44	.2 6 1
Har du känt dig övervakad av din partners kompisar? Till exempel att dem har haft koll på dig när du har festat, varit med kompisar eller varit ute på stan.	Equal varian ces assu med	10.969	.001	3.7 37	92	<.00 1	<.00 1	.554	.1 48	.2 60	.8 4 9
	Equal varian ces not assu med			3.2 95	45.535	<.00 1	.002	.554	.1 68	.2 16	.8 9 3
Om din partner till exempel inte svarar, reagerar eller blir svartsjuk, får det dig då att känna att hen inte bryr sig om dig?	Equal varian ces assu med	4.478	.037	.09 1	91	.464	.928	.015	.1 69	- .3 20	.3 5 0
	Equal varian ces not assu med			.08 4	51.350	.467	.933	.015	.1 82	.3 50	.3 8 1
Är du rädd för din partner?	Equal varian ces assu med	13.102	<.00 1	1.5 74	92	.059	.119	.199	.1 26	.0 52	.4 4 9

	Equal varian ces not assu med			1.2 45	36.483	.111	.221	.199	.1 60	.1 25	.5 2 2
--	--	--	--	-----------	--------	------	------	------	----------	----------	--------------